

GRONINGEN SEAPORTS

Jaarrekening 2017

Groningen Seaports N.V.

Groningen Seaports · Handelskade Oost 1 · Postbus 20004 · 9930 PA Delfzijl

☎ 0596-640400 📠 0596-630464 www.groningen-seaports.com

Groningen Seaports NV te Delfzijl, KvK nummer 58141057

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
Verslag van de Raad van Commissarissen	4
Deel 1: BESTUURSVERSLAG	11
A. Economische ontwikkeling en Werkgelegenheid	12
B. Nautisch beheer	16
C. Duurzaamheid.....	17
D. Ontwikkeling Organisatie	19
E. Rendement en Risico.....	22
F. Cijfers en Indicatoren.....	27
Deel 2: JAARREKENING.....	32
A. Balans.....	33
B. Winst-en-verliesrekening	34
C. Overzicht van het totaalresultaat 2017	35
D. Kasstroomoverzicht.....	36
E. Grondslagen voor de waardering van activa en passiva	37
F. Toelichting op de balans	48
G. Niet in de balans opgenomen verplichtingen.....	59
H. Toelichting op de winst-en-verliesrekening.....	63
I. Gebeurtenissen na balansdatum	71
J. Ondertekening van de jaarrekening	72
Deel 3: OVERIGE GEGEVENS	73
A. Statutaire winstbestemmingsregeling	74
B. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	75

Voorwoord

Het jaar 2017 was wederom een uitstekend jaar voor Groningen Seaports N.V. Er is met 12,4 miljoen ton overslag weer een record gevestigd. De werkgelegenheidscijfers in de Eemsdelta kennen een stijging in de werkgelegenheid van 11,9% en de winst voor belastingen is ten opzichte van vorig jaar stabiel gebleven op iets meer dan elf miljoen euro.

Het economisch herstel wereldwijd en nationaal zet ook in de Eemsdelta goed door. Meerdere bedrijven zijn aan het investeren of hebben investerings- en uitbreidingsplannen en hebben dus voldoende vertrouwen in de toekomst. De chemiesector in Delfzijl, die volop inzet op een duurzame toekomst, is daar een sprekend voorbeeld van. Ook de doorstart en de nieuwe investeringen van Damco Aluminium Delfzijl, het vroegere Aldel, is een grote stimulans voor de regio. Om de duurzame economische ontwikkeling bij te houden is de beschikking over duurzaam opgewekte elektriciteit van groot belang. Door participatie in het zonnepark in Delfzijl gaat Groningen Seaports beslag leggen op groencertificaten die horen bij deze duurzaam opgewekte stroom.

De toepassing van waterstof staat aan de start van haar ontwikkeling. In 2017 is een tankstation op het chemiepark gerealiseerd. Voor de realisatie hiervan heeft Groningen Seaports een kunststof transportleiding voor waterstof ontwikkeld. Deze ontwikkeling is uniek en zal waterstof-toepassingen en de verduurzaming van de industrie een impuls geven.

In 2017 heeft Groningen Seaports nieuwe spelers mogen verwelkomen. Bovendien zijn er verschillende partijen die al aangekondigd hebben zich te willen vestigen in de Eemshaven en Delfzijl. Van Merksteijn en Purified Metal Company zijn aansprekende voorbeelden die een belangrijke impuls aan de werkgelegenheid gaan geven.

Als we alvast kijken naar de komende jaren dan zien we grote uitdagingen en kansen in de groene verduurzaming en de CO₂-reductie. Hierbij is het goed om te zien dat de doelen van Groningen Seaports, die aansluiten bij het klimaatakkoord van Parijs, omarmd worden door de bedrijven op onze terreinen. Het in 2017 gestarte 'Project ZERO' moet helderheid gaan verschaffen over wat er nodig is om de doelstellingen te realiseren. Groningen Seaports doet dat in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven om zo samen met hen nieuwe kansen voor de regio te ontwikkelen.

Het jaar 2017 heeft ook in het teken gestaan van de directiewissel, waarbij Cas König de directie heeft overgenomen van Harm Post.

Cas König

Directeur-bestuurder Groningen Seaports N.V.

Verslag van de Raad van Commissarissen

Inleiding

De RvC heeft kennis genomen van het verslag van de directeur over het boekjaar 2017. De jaarrekening is opgesteld door de directie. Ernst & Young heeft de jaarrekening gecontroleerd en van een goedkeurende controleverklaring voorzien. De auditcommissie heeft de jaarrekening uitvoerig besproken met de Directeur en de Financieel Manager en de externe accountant. Vervolgens heeft de Raad van Commissarissen de jaarrekening met de directie besproken en goedgekeurd.

Op 25 april 2018 zal de jaarrekening tijdens de Algemene vergadering ter vaststelling aan de aandeelhouders ter vaststelling worden voorgelegd. De Raad van Commissarissen stelt voor om decharge te verlenen aan de directeur voor het gevoerde beleid en aan de Raad van Commissarissen voor het gehouden toezicht en tevens dat de jaarrekening wordt vastgesteld.

A. Strategie en toezicht

De Raad van Commissarissen (RvC) houdt toezicht op het beleid van de directeur en op de algemene gang van zaken in de vennootschap en staat de directeur met raad ter zijde. De RvC richt zich bij de vervulling van zijn taak naar het belang van de vennootschap. De RvC neemt daarbij ook in aanmerking de maatschappelijke aspecten die voor de organisatie relevant zijn. De wijze waarop de RvC haar taak uitoefent is vastgelegd in de statuten van Groningen Seaports en het door de aandeelhouder vastgestelde Reglement van de RvC. In dit verslag licht de RvC toe hoe de toezichtrol het afgelopen jaar is ingevuld.

In 2017 is de Raad zes keer in vergadering bijeen gekomen in februari, maart, mei, juni, september en november. Het afgelopen jaar stond onder andere in het licht van veranderingen in de top van het bedrijf met het vertrek van CEO de heer H. Post na 17 jaar en

de benoeming van de heer C. König als zijn opvolger per 1 september. Daarnaast zijn drie nieuwe commissarissen aangetreden en een nieuwe secretaris van de RvC.

De RvC kijkt terug op 2017 als een dynamisch jaar waarin ook een nieuw kabinet is aangetreden met vergaande ambities voor klimaat en energie. Deze zullen naar verwachting een belangrijk effect hebben op de verdere verduurzaming en vergroening van de industrie in de havens. Overigens is deze strategie geheel in lijn met de doelstelling in de Havenvisie 2030 en de aandeelhouderstrategie.

Hoofdpunten van aandacht

Nieuwe CEO

De RvC heeft in januari na de aankondiging van vertrek door de heer H. Post de procedure voor een nieuwe CEO op zich genomen. Uitgangspunt vormde de profielschets die op 1 juni 2016 is vastgesteld.

Risicobeheersing bij faillissementen

De RvC heeft meermalen gesproken over de situatie en mogelijke gevolgen, voor de onderneming, van de continuïteitsproblemen van North Refinery en Klesch Aluminium Delfzijl. Daarbij stond de strategie om de risico's voor de onderneming zo laag mogelijk te houden en kansen benutten centraal, hetgeen heeft geleid tot een doorstart van Aluminium Delfzijl in het najaar. Het dossier North Refinery blijft de aandacht houden omdat afspraken over de sloop en het reinigen van de tanks en de grond nog niet vaststaan. Met betrekking tot de in nood verkerende bedrijven heeft de RvC met de directie de opties besproken die de onderneming kan inzetten om de businesscase en toekomstperspectief voor deze bedrijven te kunnen versterken.

VPB dossier

De RvC heeft nauwgezet de voortgang van het Vennootschapsbelastingdossier gevolgd, omdat deze belastingheffing grote gevolgen kan hebben op de liquiditeit en de exploitatie van de onderneming. In dit dossier wordt samen met de andere zeehavens opgetrokken. Eind 2017 is nog steeds onduidelijk hoe de uitspraak door het Europese Hof op 25 oktober 2017 doorwerkt in de belastingheffing en welke effecten deze heeft op de onderneming.

Besluiten

De RvC heeft in 2017 vijf voorstellen voor terreinuitgifte, enkele opstalrechten en twee grote investeringsbeslissingen goedgekeurd. De investeringsbeslissingen betreffen het bouwrijp maken van een groot terrein in de Eemshaven en de uitbreiding van een stoomnet in Delfzijl. Daarnaast heeft de RvC de participatie van Groningen Seaports in een zonnepark goedgekeurd. Voor dit besluit was eveneens goedkeuring van de Aandeelhouders nodig en verkregen.

Strategische onderwerpen en projecten

De RvC heeft in 2017 met de directie discussie gevoerd over de inzet van de verkoopopbrengsten van grond en de verhouding tussen koop en erfpacht. De adviezen van de RvC zijn door de directie meegenomen voor verdere uitwerking. Eind 2017 heeft de RvC een basis gelegd voor meerdere strategische onderwerpen die door de directie verder worden uitgewerkt en in 2018 voor goedkeuring worden voorgelegd aan de RvC. De uitwerkingen zullen worden afgestemd met de aandeelhouder.

Diverse malen is in de RvC gesproken over de samenwerking met andere havens. De RvC en de directeur hebben de RvC van het havenbedrijf Amsterdam ontvangen voor een werkbezoek aan Eemshaven en Delfzijl.

Geen tegenstrijdig belang

In 2017 waren er geen transacties waarbij zich tegenstrijdige belangen van bestuurders, commissarissen, aandeelhouders of de externe accountant voordeden die van materiele betekenis zijn voor de vennootschap en/of de betreffende partijen.

Financiële rapportage

De directie verstrekt de RvC kwartaalrapportages waarin de actuele financiële resultaten zijn opgenomen, die afgezet zijn tegen het budget voor 2017, de jaarverwachting 2017 en de resultaten van 2016. In de Raad is hierover gesproken. Er is aandacht besteed aan de operationele kosten en resultaten, de rendementsontwikkeling en de financierings- en liquiditeitspositie van de onderneming. Overige onderwerpen die aan de orde kwamen zijn: de ontwikkeling van de operationele kosten, het minimaliseren van het aantal dubieuze debiteuren

Wijziging reglement

De RvC heeft in 2017 ingestemd, met een wijziging van het reglement van de RvC, om een splitsing van het secretariaat voor de RvC en voor de directie mogelijk te maken. De Algemene vergadering heeft met de wijziging ingestemd.

B. Kwaliteitsborging

Samenstelling en taakverdeling van de RvC

De verhouding man/vrouw in de Raad is ultimo het boekjaar 3 mannelijke en 2 vrouwelijke leden. Alle leden hebben de Nederlandse nationaliteit. De RvC bestaat ultimo 2017 uit de volgende leden:

- De heer L.C. (Bert) Bruggeman
- De heer H. (Herman) Roose (voordracht Ondernemingsraad)
- De heer J. (Joop) Atsma (voordracht Provincie Groningen)
- Mevrouw D. (Dertje) Meijer (voordracht gemeente Delfzijl)
- Mevrouw J. (Jantje) Schiphorst (voordracht gemeente Eemshoofd)

Binnen de RvC bekleedt de heer Bruggeman de functie van voorzitter. De RvC wordt ondersteund door de secretaris van de vennootschap. Mevrouw W.J.A (Monique) van den Dungen heeft op 1 april 2017 de werkzaamheden overgenomen van de heer R.O. (René) Genee. Commissarissen worden benoemd voor een periode van vier jaren. Ze kunnen eenmaal worden herbenoemd.

Aftreden en benoemingen

Bij de benoeming van zijn leden streeft de RvC naar een complementaire samenstelling wat betreft kennisgebieden en een divers mogelijke verdeling van zetels. De RvC heeft in 2016 en 2017, op verzoek van het Dagelijks Bestuur van de aandeelhouder, de werving en selectie van drie nieuwe commissarissen op zich genomen. De Raad heeft daarbij gebruik gemaakt van de profielschets RvC die op 2 juli 2015 door de Algemene vergadering is vastgesteld. De commissarissen Atsma en Meijer zijn in de Algemene vergadering van aandeelhouders op 7 maart 2017 benoemd. Zij hebben de heer Staghouter (afgetreden per 7 maart 2017) respectievelijk de heer Groot (afgetreden per 1 december 2015) vervangen. Mevrouw Van Beek is op 1 oktober 2017 afgetreden, zij is op 20 december opgevolgd door mevrouw Schiphorst.

De heren Bruggeman en Roose zijn na afloop van de eerste termijn, in de Algemene

vergadering van aandeelhouders van 19 oktober 2017, herbenoemd voor een periode van vier jaar. De Ondernemingsraad is gekend in de voorgenomen herbenoeming van de heer Roose en heeft daarover positief geadviseerd. Alle leden van de RvC zijn onafhankelijk in de zin van de Corporate Governance Code. De Raad heeft in 2017 onderzoek gedaan naar een potentieel tegenstrijdig belang van een commissaris. De Raad heeft conform het reglement van de RvC buiten aanwezigheid van de betreffende commissaris zijn initiatief besproken en de conclusie getrokken dat er geen strijdigheid is met de Statuten van de vennootschap, het reglement van de RvC en de Nederlandse Corporate Governance Code.

Permanente educatie

Nieuwe commissarissen ontvangen alle bedrijfsrelevante informatie en worden geïntroduceerd in de activiteiten binnen het havengebied. Daarnaast worden de commissarissen regelmatig bijgepraat over actuele ontwikkelingen. Voor de Raad zijn twee werkbezoeken georganiseerd in de Eemshaven en Fivelpoort.

Nevenfuncties en introductie

De leden van de RvC vervullen een reeks nevenfuncties. Deels zijn dat functies die ze vanuit hun hoofdwerkzaamheden op formele grond verrichten, overige nevenfuncties worden vervuld vanuit diverse motieven, zoals de wens

specifieke deskundigheid in te brengen of maatschappelijke betrokkenheid te tonen. Een volledige lijst van nevenfuncties is als bijlage aan dit verslag toegevoegd.

Zelfevaluatie

Eind 2017 heeft de RvC een zelfevaluatie uitgevoerd. De evaluatie helpt de RvC zijn samenstelling en rol te optimaliseren. Mede naar aanleiding van de evaluatie heeft de Raad begin 2018 een aparte bijeenkomst georganiseerd over de positie van de Raad ten aanzien van een aantal belangrijke onderwerpen en ontwikkeling van de organisatie. De Raad heeft besloten om in september 2018 zich bij de zelfevaluatie extern te laten begeleiden.

Ondernemingsraad

De RvC en de Ondernemingsraad hebben in 2017 eenmaal met elkaar gesproken. Bij dit overleg waren de voorzitter en de voorzitter van de auditcommissie aanwezig. De commissarissen hebben het overleg als constructief en informatief ervaren. Besproken is de algemene gang van zaken van Groningen Seaports, de organisatieverandering en de verandering van CEO.

De Ondernemingsraad heeft positief geadviseerd over de benoeming van de heer C. König als CEO. Tevens is de Ondernemingsraad betrokken bij de herbenoeming van de heer Roose als commissaris en zij heeft het besluit daartoe ondersteund.

Algemene vergadering

In de Algemene vergadering van Aandeelhouders op 25 april 2017 is door de aandeelhouder de jaarrekening over 2015 vastgesteld en is over dat boekjaar decharge verleend aan RvC en de directeur. Verder zijn de voorzitter van de RvC alsmede de voorzitter van de auditcommissie op uitnodiging aanwezig geweest bij, en hebben

als zodanig deelgenomen aan, vergaderingen van het Algemeen Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports. In deze Algemeen Bestuur vergaderingen werd besloten over het stemrecht van de Gemeenschappelijke Regeling als (enig) aandeelhouder van de vennootschap. Tevens zijn de Dagelijks Bestuurleden van de Gemeenschappelijke Regeling op uitnodiging aanwezig geweest bij enkele informele overleggen van de RvC en de directeur. De voorzitter van de RvC heeft regelmatig voortgangs- en agenda-overleggen gevoerd met de directeur. Ook heeft de voorzitter van de RvC op incidentele basis individuele gesprekken gevoerd met Managementleden.

Commissies

In lijn met de gedachten rond professionalisering van intern toezicht en uitvoering van de governance-richtlijnen functioneert binnen de RvC een auditcommissie conform een door de RvC vastgesteld reglement. De auditcommissie heeft een adviserende functie voor de RvC. Leden van de auditcommissie zijn de heer Roose en mevrouw Van Beek tot haar aftreden. De heer Atsma heeft de taak overgenomen. De heer Roose vervult in de auditcommissie het voorzitterschap. De auditcommissie ziet toe op interne risicobeheersings- en controlesystemen, de financiële informatieverschaffing door de directeur en de rol van de interne auditfunctie. Ook let de auditcommissie erop dat de aanbevelingen van de accountant worden opgevolgd en beoordeelt de commissie het beleid met betrekking tot ICT. In 2017 heeft de auditcommissie zes keer vergaderd en daarin diverse rapportages en voorgenomen transacties besproken, alsmede de begroting en het bedrijfsplan. Tevens heeft de auditcommissie overlegd met de accountant.

In 2017 is de auditcommissie nauw geïnformeerd over de voorbereidende besprekingen van de Nederlandse zeehavens, waaronder Groningen Seaports, met de Belastingdienst betreffende de per 2017 geldende Vennootschapsbelasting-verplichting.

Beloningsbeleid

Het beloningsbeleid van Groningen Seaports is in 2017 in de vergaderingen van de RvC niet als onderwerp behandeld. Wat de beloning van de leden van de RvC zelf betreft, vermelden we dat de bezoldiging van alle commissarissen het regime van de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) volgt. Dit regime geldt overigens wettelijk niet voor Groningen Seaports, maar heeft de aandeelhouder als uitgangspunt aangegeven. Commissarissen Van Beek en Staghouter, die vanuit hun bestuurlijke functie bij de participanten in de aandeelhouder waren geïnstalleerd, hebben hun taken tot hun aftreden onbezoldigd verricht.

Dankwoord

De RvC bedankt de heer Harm Post, die gedurende 17 jaar met veel inzet en betrokkenheid leiding heeft gegeven aan de grote ontwikkelingen die Groningen Seaports heeft doorgemaakt, de ontwikkelingen van de Eemshaven en de haven van Delfzijl die uitgegroeid zijn tot een aantrekkelijke vestigingsplaats voor bedrijven. Daarnaast bedankt de RvC de commissarissen Henk Staghouter en Marijke van Beek die in 2017 afscheid hebben genomen van de RvC. In het bijzonder Mw. Van Beek die gedurende 10 jaren intensief betrokken geweest bij GSP, als lid van het Algemeen Bestuur, van het Dagelijks Bestuur en na de verzelfstandiging vier jaar met veel inzet RvC-lid is geweest.

De RvC bedankt de medewerkers en leiding voor het vele werk dat in 2017 met succes is verricht. De gesprekken die de leden individueel of als RvC hebben gevoerd in de organisatie zijn open en transparant geweest. Veel aandacht is daarbij besteed aan een robuuste en toekomstbestendige financiële basis onder de vennootschap. De RvC wil zich met de organisatie richten op een toekomst waarin met vertrouwen wordt gewerkt aan realisatie van de doelstellingen van Groningen Seaports.

Bert Bruggeman

*Voorzitter Raad van Commissarissen
Groningen Seaports N.V.*

Nevenfuncties - Raad van Commissarissen

Lijst van nevenfuncties leden Raad van Commissarissen ultimo 2017.

De heer Bert (L.C.) Bruggeman

- Voorzitter Raad van Toezicht Noordwest Ziekenhuisgroep Alkmaar/Den Helder
- Vice-voorzitter Raad van Toezicht Wageningen University and Research
- Vice-voorzitter Raad van Toezicht Stichting Dimence Groep Deventer
- Lid Raad van Commissarissen Maastricht Health Campus

De heer Herman (H.) Roose

- Algemeen Directeur MST Eemshaven B.V.
- Bestuurder Uturn Holding B.V.
- Lid Raad van Advies H&S Groep
- Voorzitter Raad van Commissarissen Partner Logistics Europe (tot 1 juli 2017)
- Bestuurslid Stichting Drenthe Kunst, Cultuur & Natuur
- Bestuurslid Stichting Noordelijk Cultuur Fonds

De heer Joop (J.) Atsma

- Voorzitter Stichting Brancheorganisatie Kalversector (SBK)
- Voorzitter Vereniging van Tankopslagbedrijven (VOTOB)
- Voorzitter Stichting TVM Foundation
- Voorzitter vereniging Spavo Surhuisterveen
- Voorzitter stichting Fraude Aanpak Detailhandel
- Lid Raad van Advies Arriva
- Lid Eerste Kamer der Staten-Generaal

Mevrouw Dertje (D.) Meijer

- Algemeen directeur Pathé Theatres Nederland
- Lid bestuur Amsterdam Museum Fonds
- Lid Raad van Advies Jinc
- Lid Raad van Advies Emma at work

Mevrouw Jantje (J.) Schiphorst

- CFO NDC Mediagroep
- Commissaris Economic Board Groningen
- Commissaris BAT Niemeijer Groningen
- Bestuurslid VNO NCW MKB Groningen

Deel 1: BESTUURSVERSLAG

A. Economische ontwikkeling en Werkgelegenheid

Groningen Seaports richt zich op de sectoren Chemie, Energie, Data en Recycling. Bedrijven in deze segmenten maken steeds meer gebruik van hernieuwbare energie en hernieuwbare grondstoffen. Groningen Seaports wil de bedrijven optimaal faciliteren om duurzaam te ondernemen. Dit doet Groningen Seaports door vooraf te investeren in haveninfrastructuur en voorzieningen. Groningen Seaports wil een leidende positie verkrijgen in het scheppen van duurzame faciliteiten om havens en bedrijven te laten groeien en werkgelegenheid te bieden in de regio. Samen met overheden, economische en maatschappelijke partners scheidt Groningen Seaports randvoorwaarden en zorgt zij voor groeiruimte.

Chemie

Op basis van Energy Scans wordt bij energie-intensieve bedrijven een studie uitgevoerd naar energiekosten en eventuele synergiën met andere bedrijven. Het aantal Energy Scans zal uitgebreid worden en samen met de stakeholders wordt onderzocht op welke wijze Groningen Seaports kan helpen om de besparingen te ondersteunen. De door Groningen Seaports aangelegde stoomleiding tussen Eneco en AKZO is in 2017 officieel geopend. Daarnaast zien we ook dat de sector zelf zich steeds meer inzet voor vergroening. Ontwikkelingen in regionale wind- en zonneparken geven Groningen Seaports de mogelijkheid om beslag te leggen op in de provincie duurzaam opgewekte stroom. Deze stroom wordt aangeduid als oranje-groene stroom en sluit aan bij de duurzaamheidsdoelstelling. Daarnaast wordt hiermee ook het vestigingsklimaat versterkt en daarmee de economische groei.

De focus is het afgelopen jaar ook gericht op de toepassingen van waterstof. De aanleg van een tankstation op het chemiepark is daarvan het gevolg. Omdat de aanleg van leidingen voor het transport van waterstof kostbaar is, heeft Groningen Seaports gezocht naar mogelijkheden om deze mogelijke belemmering van kostbare infrastructuur weg te nemen. Dit heeft geleid tot een unieke ontwikkeling waarbij Groningen Seaports een kunststof

transportleiding voor waterstof heeft ontwikkeld. Dit heeft enkele grote voordelen ten opzichte van de tot nu toe gebruikte stalen leidingen. Hiermee is de aanleg substantieel goedkoper en zijn de onderhoudskosten geminimaliseerd.

Recycling

In de Eemshaven heeft Bek & Verburg zich gevestigd, het bedrijf is al meer dan 55 jaar actief op het gebied van de inzameling van scheepsafvalstoffen. Naast het verzamelen van scheepsafvalstoffen is Bek & Verburg actief in het reinigen van duwbakken, lichters en zeeschepen. Naast dit bedrijf hebben twee bedrijven een overeenkomst tot vestiging ondertekend, waarmee deze bedrijven hebben besloten om zich in 2018 te vestigen in de Eemshaven en Delfzijl.

Het eerste bedrijf betreft Van Merksteijn Internationaal B.V. dat heeft besloten om een fabriek voor walsdraad te vestigen in de Eemshaven. De komst van Van Merksteijn past perfect in de Groene Havenvisie die Groningen Seaports nastreeft. Eén van de speerpunten in deze visie is het hebben van een volledige circulaire industrie. Waar in de oude situatie walsdraad werd ingekocht gaat Van Merksteijn dit zelf uit schroot maken. Groningen Seaports heeft zich, samen met de Provincie Groningen, de gemeente Eemshaven en Eemshaven EZ, sterk gemaakt om dit project dat een hoge

toegevoegde waarde heeft voor de werkgelegenheid in de Eemshaven te realiseren. Het tweede bedrijf betreft de Purified Metal Company dat zich toe gaat leggen op het reinigen van verontreinigd staal. Hierbij verdwijnt de vervuiling en wordt fors CO₂ bespaard ten opzichte van staal uit ijzererts. De vestiging van deze bedrijven sluit goed aan bij de visie van Groningen Seaports op duurzaamheid en ook op de werkgelegenheidsdoelstelling. Naast deze positieve ontwikkelingen zijn er ook tegenvallers zoals bijvoorbeeld de in het afgelopen jaar gestartte ontmanteling van North Refinery. Voor Groningen Seaports is er voor de grond geen saneringsverplichting.

Energie

In de Eemshaven is de investering in de Beatrixhaven afgerond en is er fors geïnvesteerd om het tot een aantrekkelijke vestigingslocatie te maken. Met de ontwikkeling van een Heliport zal het voor bedrijven aantrekkelijker worden om naar de Eemshaven te komen. De realisatie is, met het doorlopen van de vergunningstrajecten, weer een stap dichterbij gekomen.

Vestiging van (offshore) windindustrie, en daaraan gelieerde bedrijvigheid, zal voor langdurige werkgelegenheid kunnen zorgen. In 2017 hebben zich in deze sector twee nieuwe bedrijven gevestigd zijnde Den Helder Support Service en Ems Maritime Offshore. Voor windenergie op land is de hoogste windturbine van Nederland officieel in gebruik genomen in de Eemshaven.

Groningen Seaports is steeds bezig te kijken hoe de energie-intensieve industrie optimaal bediend kan worden. Zo wordt onder andere gekeken naar de directe levering van gelijkstroom vanuit windmolens en waterkracht.

Data

De ontwikkeling van Green Dataport Eemshaven staat niet los van de strategie om te participeren in oranje-groene stroom. De beschikbaarheid van duurzaam opgewekte stroom is daarbij een sterk verkooppunt. De ruimte voor ontwikkeling van het gebied biedt voor de toekomst nog steeds grote kansen. Groningen Seaports merkt dat er in de markt volop belangstelling is voor vestiging in de Eemshaven. De beschikbare ruimte kan op termijn een beperkende factor worden.

Projecten

In onderstaand overzicht staan de belangrijkste projecten die in ontwikkeling of uitvoering zijn. Tevens is er een aantal projecten in 2017 afgerond en gereed voor gebruik.

Uitvoering
Ontwikkeling Dataport fase II
Grondwerk Energypark West (project Iron Gate)
H ₂ -net Pitpoint
Verleggen glasvezelkabel Delfzijl-Eemshaven (dijkverbreding)
Besparende OV-verlichting Eemshaven
Realisatie spoor Eemshaven – spooraanleg ten behoeve van reizigersvervoer
Ontwerp- of ontwikkelingsfase
Heliport Eemshaven
Stoomleiding EEW-BGR2AN
Ontwikkeling boerderijen Weiwerd
Pijpleiding Zeesluizen - Chemiepark Delfzijl
Warmtenet Eemshaven
Afgerond
Kathodische bescherming kades
Groot onderhoud Schermdijk
Tweede Industrierwaterleiding
Renovatie Drijvende Steiger Delfzijl

Gronduitgifte

Over 2017 heeft de gronduitgifte geresulteerd in 13.37 hectare verkocht terrein. Hiermee is de doelstelling voor uitgifte koopterreinen weliswaar behaald maar is de uitgifte van erfpachtterreinen uitgebleven. Voor de

komende jaren zijn er voldoende redenen om aan te nemen dat dit weer toe zal nemen. Hieronder de lijst met grondtransacties die in het boekjaar 2017 zijn gerealiseerd:

Bedrijf	Transactie	Sector
Bek en Verburg	1.06 ha Koop	Scheepsafval
BMN (JJ Kooi beheer BV)	0.64 ha Koop	Bouwmaterialen
Renkema beheer BV	0.33 ha Koop	Veiligheidsdiensten
Tennet TSO BV	5.64 ha Koop	Netbeheer
Tennet TSO BV	1.06 ha Koop	Netbeheer
Wijnne Barends	4.64 ha Koop	Scheepvaartonderneming

Het vestigingsklimaat in Delfzijl en de Eemshaven biedt voor ondernemers goede kansen en Groningen Seaports heeft volop vertrouwen in toekomstige uitgiftes. Naast de gepasseerde transacties hebben de bedrijven Purified Metal Company en Van Merksteijn International een overeenkomst tot vestiging getekend. Beide transacties, gezamenlijk 32.80 hectare, zijn van dusdanige omvang dat zij een sterke bijdrage kunnen gaan leveren aan de doelstellingen van Groningen Seaports met betrekking tot verduurzaming en werkgelegenheid. Een bestaande klant, Straalbedrijf Koop, heeft in 2017 zijn gepacht terrein van 1.01 hectare gekocht.

Deelnemingen

Groningen Seaports kent in Fivelpoort en Groningen Railport twee deelnemingen. Groningen Railport kent in het afgelopen jaar geen aansprekende ontwikkeling maar Fivelpoort heeft met de vestiging van Bouwmaterialen Nederland (BMN) een nieuwe klant weten toe te voegen aan haar terrein.

Werkgelegenheid

De economische ontwikkelingen op de terreinen, de investeringen van Groningen Seaports en de gronduitgiftes door Groningen Seaports hangen sterk met elkaar samen. De afgeleide van deze onderwerpen is de werkgelegenheid en dat is waarvoor Groningen Seaports staat. In 2017 is de werkgelegenheid met bijna twaalf procent toegenomen en de nabije toekomst geeft ook reden tot optimisme.

B. Nautisch beheer

Groningen Seaports werkt aan een verdere digitalisering en automatisering van de processen om een veilige, vlotte, schone en beveiligde afwikkeling van het scheepvaartverkeer te garanderen. Dit is nodig vanwege de sterke toename van het scheepvaartverkeer en de overslag en in verband met de nieuwe en gewijzigde EU-richtlijnen met eisen voor betere registratie en monitoring van ballastwater en scheepsafval. Verder is de borging van de veiligheid in de havens, op de kade en voor de scheepvaart een belangrijke pijler in het nautisch beheer.

Ontwikkelingen

Sinds april 2017 neemt Groningen Seaports deel aan het zogenaamde Riverguide systeem. Dit is een innovatie-platform met als functie om scheepvaart via het internet te informeren over de bezetting van ligplaatsen. Inmiddels nemen alle grote havenbedrijven, twee provincies en Rijkswaterstaat hier aan deel.

De leverancier van het havenmanagement systeem (Noordelijk Haven Informatie Systeem) heeft in oktober aangegeven de ICT-activiteiten te staken. Dit heeft implicaties voor het afbouwen van het systeem en voor hosting en onderhoud. Inmiddels is een nieuwe partij gevonden voor hosting en naar een nieuwe partij voor onderhoud wordt nog gezocht.

De havendienst maakt sinds mei 2017 gebruik van een instrument voor nautische risico inventarisatie genaamd Riskplan. Dit is een internet applicatie die in 2016 door Havenbedrijf Rotterdam in gebruik is genomen en waar Groningen Seaports ook licentie op genomen heeft. Inmiddels is de zogenaamde risico bibliotheek gevuld met 34 afgewogen risico's, die waar nodig voorzien zijn van mitigerende maatregelen. Inmiddels nemen Rijkswaterstaat, de regionale loodsen en de bootlieden deel aan risk assessments middels dit systeem.

Incidenten

Er is in 2017 slechts één significant incident geweest, dit was de morsing van aardgas-condensaat bij de NAM in het Zeehavenkanaal. Hierbij is een aanzienlijke hoeveelheid aardgascondensaat overboord gepompt tijdens de belading van een tanker. Aan boord is één opvarende gewond geraakt en afgevoerd naar het ziekenhuis. Tijdens een evaluatie tussen de brandweer en de havendienst is vastgesteld dat vanuit het perspectief van de brandweer en de havendienst de samenwerking goed is verlopen.

C. Duurzaamheid

Een belangrijke mijlpaal op weg naar een meer duurzame samenleving is het klimaatakkoord in Parijs van december 2015. Dit akkoord ontketent een revolutie op allerlei fronten met gevolgen voor de huidige manier van productie en transport. Groningen Seaports realiseert met het bedrijfsleven een absolute reductie van CO₂. Een tweede belangrijke bouwsteen van het duurzaamheidsbeleid is de bescherming van het werelderfgoed Waddenzee. Groningen Seaports werkt aan verschillende projecten om de negatieve effecten van industrie- en havenactiviteiten op de leefomgeving te minimaliseren.

Bestemmingsplan

Door intensieve samenwerking van Groningen Seaports met de gemeenten Eemsmond en Delfzijl heeft Gedeputeerde Staten van Groningen in april 2017 de Structuurvisie Eemsmond-Delfzijl vastgesteld. De Eemsdelta is een uniek gebied met een grote ecologische rijkdom maar is ook een gebied dat heel belangrijk is voor de economische ontwikkeling van de provincie en waar het provinciebestuur duurzame energie en groene bedrijvigheid wil stimuleren. De structuurvisie, die uitmondt in bestemmingsplannen, zorgt ervoor dat er voor (nieuwe) klanten een helder toetsingskader aanwezig is voor milieu-vergunningen.

In navolging van deze structuurvisie zijn in 2017 onder andere de bestemmingsplannen Oosterhorn en Eemshaven-Zuidoost vastgesteld. Het bestemmingsplan Oosterhorn stamde nog uit de jaren 50 en 60 van de vorige eeuw. Met het nieuwe bestemmingsplan krijgt de industrie de ruimte om zich te ontwikkelen en worden omwonenden en natuur beter beschermd.

Ten behoeve van het bestemmingsplan Oosterhorn heeft Groningen Seaports, in overleg met de gemeente Delfzijl een archeologisch behoudsplan laten opstellen. Hierin wordt beschreven welke maatregelen nodig zijn om tijdens de ontwikkeling van het industrieterrein om te gaan met ons archeologisch erfgoed dat nog in de grond opgeborgen ligt. Het bestemmingsplan Eemshaven-Zuidoost is vooral bedoeld om grootschalige datacenters en gelijksoortige bedrijven te faciliteren. De volgende stap is om het bestemmingsplan van de Eemshaven vast te stellen.

Ontwikkelingen

Het project van duurzame openbare verlichting in Delfzijl is gerealiseerd en de volgende fase is gestart met de vervanging van de openbare verlichting in de Eemshaven. Traditionele verlichting wordt hierbij vervangen door ledverlichting die tevens vogelvriendelijk is. Groningen Seaports maakt onder de naam Project ZERO een Masterplan en Routekaart om in 2030 55% CO₂ te reduceren en in 2050 95%. Tijdens de Klimaattop Noord 2017 is de start van Project Zero gelanceerd. Samen met de bedrijven in het gebied en stakeholders wordt het plan ontwikkeld om CO₂ uitstoot en energieverbruik terug te dringen en de transitie naar duurzame economische groei te versnellen.

Bij de ingebruikname van de bio-stoomlevering van Eneco aan Akzo Nobel op 13 februari 2017 verwoordde toenmalig minister Kamp de ontwikkeling als volgt:

"Noord-Nederland heeft een voortrekkersrol in de transitie naar duurzame energie. De noordelijke provincies en gemeenten waren de eerste met een plan van aanpak voor de uitvoering van het Energieakkoord. Het Chemie Park Delfzijl onderstreept deze ambities door over te stappen op duurzaam opgewekte stoom. De betrokken partijen investeren op die manier niet alleen in energiebesparing en het verminderen van CO₂-uitstoot. Ze dragen ook bij aan de regionale economie door een duurzame groei van het chemiecluster mogelijk te maken."

Groningen Seaports geeft specifieke aandacht aan de ontwikkeling van deze toekomstvisie door het opzetten van een business unit Industrial Business Innovation & Smart utilities. De aanpak moet leiden tot een bestendige duurzame lagere kostprijs bij de klanten wat vervolgens zal resulteren in duurzame groei, werkgelegenheid en toekomstbestendigheid van de regio. Groningen Seaports zet hierbij haar kennis en ervaring in om daarmee toegevoegde waarde en essentiële vestigingsvoorwaarden te bieden aan bestaande en toekomstige klanten.

D. Ontwikkeling Organisatie

De wereld om ons heen verandert. Klanten, aandeelhouders, overheden, partners en stakeholders verwachten van Groningen Seaports andere producten, resultaten, werkwijzen en houding. Groningen Seaports ontwikkelt een nieuwe manier van werken waarin de klantvraag centraal staat, en op efficiënte wijze integrale producten en oplossingen worden geleverd. In de organisatie worden medewerkers geïnspireerd en gefaciliteerd om meer samen te werken, vanuit eigen verantwoordelijkheid, én maximaal gebruik te maken van elkaars talent en kunde. Groningen Seaports bouwt de tijdelijke inhuur van externe medewerkers af en investeert gericht in de ontwikkeling van de benodigde vaardigheden en talenten van het eigen personeel.

Structuurwijziging

De organisatie verandert met de ontwikkelingen in de wereld om haar heen. Groningen Seaports ziet uitdagingen en kansen in de energietransitie en de CO₂-reductieopgave. Het is daarnaast voor het vestigingsklimaat in de havens van groot belang om beschikking te verkrijgen over in de regio opgewekte oranje-groene stroom. Nieuwe ontwikkelingen die door Groningen Seaports in 2017 in een nieuwe organisatie-opzet ter hand zijn genomen hebben geresulteerd in een structuurwijziging.

De commerciële exploitatie, het beheer en onderhoud van de haven en de nautische dienstverlening zijn verenigd in de business unit Sales, Shipping & Technology. De beleidsafdelingen, financiën en control en alle interne ondersteunende diensten zijn verenigd in de business unit Finance & Business Information. Daarnaast is een volledig nieuwe business unit opgericht onder de naam Industrial Business Innovation & Smart utilities (IBIS) die zich richt op (het faciliteren van) de vernieuwing van de industrie, het intelligent verknopen van utilitaire stromen tussen bedrijven, en de ontwikkeling en doorontwikkeling van nieuwe verdienmodellen.

Intern

Van de medewerkers in alle drie de business units wordt verwacht dat zij pro-actief, en in onderlinge gezamenlijkheid, werken aan de

doelstellingen zoals die zijn verwoord in de aandeelhoudersstrategie en verder uitgewerkt in het bedrijfsplan. Een bedrijfsplan dat er op is gericht het vestigingsklimaat in de Eemsdelta continu innovatief duurzaam te verbeteren, met economische groei, werkgelegenheid en financieel rendement als resultaat.

De marktgerichte wijze van opereren die Groningen Seaports nastreeft: een organisatie die onderneemt, innoveert en zich ontwikkelt dient ook voortdurend alert te zijn op potentieel nieuwe inkomstenbronnen en nieuwe klanten, waar die zich ook maar bevinden. Vernieuwing biedt via verbreding en verdieping een versterking van de organisatie. Naast het aanbieden van bouwrijpe grond en haven infrastructuur is een belangrijk selling point de beschikbaarheid van industriële utiliteiten en faciliteiten. Op het gebied van utiliteiten heeft Groningen Seaports een concurrentievoorsprong ten opzichte van de andere Nederlandse zeehavens. Al sinds 2005 investeert zij in openbare utiliteiten zoals stoom, stikstof, condensaat, zoutafvalwater, perslucht, water, elektriciteit en data. Dit heeft er toe geleid dat bedrijven duurzamer en goedkoper kunnen opereren.

Ontwikkelingen

Het beheer van de ICT-infrastructuur is uitbesteed en in 2018 zal daarop volgend de digitale werkplek in gebruik genomen gaan worden. Ook in het softwaregebruik wordt de kentering steeds duidelijker, de doelstelling van standaard cloud-oplossingen is bijvoorbeeld het nieuwe CRM-systeem. Hierbij is gekozen voor de Microsoft Dynamics oplossing waarmee bedrijfsbreed meerdere processen zullen worden geautomatiseerd. De experimentfase van samenwerken via Office 365 is voorbij en in 2018 zal dit op grote schaal uitgerold worden. De wens om volledig digitaal te kunnen werken is uitgewerkt en in 2018 wordt het Document Management Systeem ingericht. Voor het beheer en onderhoud van infrastructuur wordt gezocht naar een assetmanagement systeem. Assetmanagement is het professioneel en gestructureerd ontwerpen, bouwen, beheren en onderhouden en afstoten van kapitaalgoederen. Hierbij wordt gestreefd naar een optimum tussen de prestaties, risico's en kosten van assets over de hele levenscyclus van de assets.

Juridische structuur

In 2013 is Groningen Seaports verzelfstandigd tot een Naamloze Vennootschap, waarop het structuurregime van toepassing is. Enig aandeelhouder van de N.V. is de Gemeenschappelijke Regeling Groningen Seaports, die op haar beurt wordt gevormd door de gemeenten Eemshoek en Delfzijl en de provincie Groningen zijnde de aandeelhouders.

Organisatie

Groningen Seaports kent een Algemene vergadering van Aandeelhouders, een Raad van Commissarissen en een directeur-bestuurder. In 2017 is na zeventien jaar inzet de heer Harm Post uit dienst getreden, een periode waarin de wereld van de noordelijke zeehavens een flinke metamorfose heeft ondergaan. Als opvolgend

directeur-bestuurder van Groningen Seaports is de heer Cas König benoemd.

De directeur-bestuurder legt verantwoording af aan de Raad van Commissarissen en Algemene vergadering van Aandeelhouders. Inmiddels is besloten tot een twee-hoofdig statutair bestuur waarbij sprake zal zijn van gedeelde verantwoordelijkheid. De positie voor deze tweede bestuurder is momenteel nog vacant. De verhouding man/vrouw op directieniveau voldoet thans nog niet aan de daaraan te stellen eisen, daar de directie thans slechts uit één statutair bestuurder bestaat. Het beleid van Groningen Seaports is er op gericht om te komen tot een verdeling man/vrouw op directieniveau welke voldoet aan wet- en regelgeving.

Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen houdt toezicht op het beleid van de directie en op de algemene gang van zaken in de vennootschap en staat de directie en het management met raad ter zijde. De wijze waarop de Raad van Commissarissen haar taak uitoefent is vastgelegd in de statuten van Groningen Seaports en het door de aandeelhouder vastgestelde Reglement van de Raad van Commissarissen.

De Raad van Commissarissen bestaat statutair uit vijf personen en hierin zijn het afgelopen jaar drie wijzigingen doorgevoerd. De Gemeente Delfzijl, de Gemeente Eemshoek en de Provincie Groningen hebben besloten dat zij niet meer zelf plaats zullen nemen in de Raad van Commissarissen maar een externe kandidaat prefereren. Dit zijn geworden mevrouw Dertje Meijer, mevrouw Jantje Schiphorst en de heer Joop Atsma. De nieuwe commissarissen kunnen vanwege hun grote kennis en ervaring met bedrijfsleven en overheid, en met diverse ermee samenhangende sectoren zoals de industrie en de maritieme sector, een positieve bijdrage

leveren aan het toezichhoudend orgaan van Groningen Seaports. De Raad van Commissarissen bestaat uit de volgende leden:

- de heer L.C. (Bert) Bruggeman (voorzitter)
- de heer H. (Herman) Roose (voorzitter auditcommissie)
- mevrouw J. (Jantje) Schiphorst (lid auditcommissie)
- mevrouw D. (Dertje) Meijer (lid)
- de heer J.J. (Joop) Atsma (lid)

De huidige verhouding man/vrouw is 3 mannen en 2 vrouwen. De leden van de Raad van Commissarissen worden benoemd door de algemene vergadering van aandeelhouders. Bij toekomstige benoemingen van leden van de Raad van Commissarissen zal aandacht worden besteedt aan een evenwichtige verdeling van de zetels over vrouwen en mannen, rekening houdend met het geldende benoemingsbeleid van de vennootschap en geldende statutaire voorwaarden van bindende voordracht.

De Gemeenschappelijke Regeling is enig aandeelhouder van Groningen Seaports N.V. en bestaat uit vertegenwoordigers van raden, staten en colleges van de provincie Groningen, de gemeente Delfzijl en de gemeente Eemsmond.

E. Rendement en Risico

Een solide en bestendige financiële huishouding is cruciaal voor het behalen van onze doelen. Groningen Seaports streeft daarom naar een marktconform financieel rendement. Bij het maken van businesscases houdt ze daarbij wel nauwlettend oog voor de maatschappelijke doelstelling van het bedrijf. Groningen Seaports legt vooraf en achteraf verantwoording af over hoe positieve en negatieve afwijkingen op het beoogde financieel rendement samenhangen met de beoogde maatschappelijke doelstellingen zoals werkgelegenheid en duurzaamheid.

Projecten

De infrastructurele projecten binnen Groningen Seaports zijn binnen de afgesproken financiële rendementseisen afgesloten. Voor de toekomst vraagt de aandeelhouder dat werkgelegenheid als publieke doelstelling meer expliciet naar voren komt. Hiermee wordt meer expliciet invulling gegeven aan de missie van Groningen Seaports namelijk: 'op verantwoorde en duurzame wijze de economische activiteiten – en dus de werkgelegenheid stimuleren'.

Groningen Seaports wil evenwicht brengen in de publieke doelstelling en het financieel rendement. Ze streeft een marktconform rendement op eigen vermogen na. De aandeelhouders van Groningen Seaports zijn bereid het deel van het marktconforme rendement dat in een private omgeving als dividend zou worden uitgekeerd (ongeveer de helft) in te zetten als afslag op het financieel rendement om business cases, ten behoeve van het publieke belang, rond te krijgen. Daarbij dient dan wel steeds heldere verantwoording vooraf en achteraf plaats te vinden ten aanzien van de bijdrage aan de doelstellingen. Met deze ontwikkeling komt er meer aandacht voor maatschappelijk rendement en is er meer ruimte voor investeringen in duurzaamheid en werkgelegenheid.

Risicomanagement

Het beleid dat Groningen Seaports voert ten aanzien van risicomanagement is vastgelegd in een beleidsstuk waarin de werkwijze is vastgelegd. Het uitgangspunt daarbij is: *'Continu actueel inzicht verkrijgen in de risico's die we lopen bij het behalen van onze doelstellingen en het uitvoeren van onze processen en met dit inzicht de risico's zodanig beheersen en beheren dat uitvoering van onze processen en de realisatie van onze doelen niet in gevaar komt.'*

Beheersing

Voor beheersing van risico's hanteert Groningen Seaports het 'three lines of defence model'. De eerste linie bestaat uit directie, MT en lijnmanagement. Zij zijn verantwoordelijk voor het onderkennen, beheersen en eventueel bewust accepteren van risico's. De tweede linie bestaat uit control, risicomanagement en juridische zaken. Zij treden op als sparringpartner voor de eerste linie en ondersteunen bij de dagelijkse beheersing van risico's. De derde linie wordt gevormd door de Interne Audit Functie. Vanuit een objectieve en onafhankelijke positie toetst deze de beheersconstructie die door de 1e en 2e lijn is gevormd.

De Interne Audit Functie is daarmee niet verantwoordelijk voor risicomanagement maar vormt een oordeel over de kwaliteit en effectiviteit van risicomanagement. De Interne Audit Functie is in 2017 gestart met auditen en adviseren over governance, risicomanagement

Risicoreserve

Waar de mogelijkheden tot beheersing van risico's gering zijn zal er bij een incident sprake zijn van directe impact op het eigen vermogen. Om er voor te zorgen dat de bedrijfsvoering van Groningen Seaports niet in gevaar komt, is

en interne beheersing van processen. Deze is verantwoordelijk voor de voortgangsrapportage van het actieplan (uitkomsten van het onderzoek) en de toetsing van de door het management geïmplementeerde verbeteracties.

hiervoor een risicoreserve gevormd. De actualisatie, door AON Global Risk Consulting, van de risicoreserve vindt periodiek plaats. Hierna staan de risico's zoals deze zijn vastgesteld:

Risico	Kans (eens per x jaar)	Gevolg (in miljoen euro)
Deel klantenportefeuille gaat failliet	5	1,8
Dijkdoorbraak / Dijkoverschrijding	4000	50,0
Extreme weersomstandigheden	20	4,5
Aanwezigheid vervuilde grond	5	4,5
Ernstig milieu-incident	50	5,0
Verontreiniging baggerspecie	15	3,1
Aanvaring van een schip met kade	25	5,0
Vergunning Eems wordt ingetrokken	20	7,5
Stremming haven (verkeerde aanwijzing verkeersleiding GSP)	200	35,0
Verzakking kade	20	10,0

Op basis van de actualisatie, uitgevoerd door AON Global Risk Consulting, hanteert Groningen Seaports een grote mate van financiële zekerheid, namelijk 99,5%, en een lage risicobereidheid. Doorberekening van de scenario's laat zien dat er een buffer benodigd is van € 25 miljoen. In 2017 hebben de in de tabel opgenomen risico's zich niet voorgedaan, een milieu-incident met gascondensaat heeft

weliswaar plaatsgevonden maar kende geen aanzienlijk financieel gevolg. Wel is dit jaar het risico opgekomen dat, in verband met eventuele discontinuïteit van een klant, Groningen Seaports mogelijk te maken krijgt met een saneringsverplichting. In de balans is hiervoor een voorziening opgenomen. In 2018 zal opnieuw een inventarisatie plaatsvinden en zullen de risico geactualiseerd worden.

Monitoring

Met het geheel aan werkzaamheden die Groningen Seaports uitvoert in het kader van risicobeheersing is het van belang de overkoepelende rol verder uit te werken. Risicomanagement is bedrijfsbreed verankerd zoals in het hoofdstuk 'Beheersing' op pagina 15 is beschreven en daarmee heeft het principe

van de 'three lines of defence model' gestalte gekregen. Voor de eerder genoemde risico's zijn voor zover mogelijk beheersmaatregelen getroffen die in de onderstaande tabel zijn vermeld. Monitoring en actualisatie van de risico's en de beheersmaatregelen vindt continue plaats.

Tabel: Risicoprofiel

Groep	Risico	Beheersmaatregel
Financieel	Faillissement klanten	Vooraf solvabiliteitscheck en volgen Holdinggarantie vragen
	Faillissement deelneming	Opstellen deelnemingenbeleid
Organisatie	Aanvaring schip en stremming haven	Verkeersmanagementsysteem Nautische begeleiding
	Onjuist ontwerp / bestek	GSP-Kompas Aansprakelijkheid vergroten
	Falen infrastructuur	Assetmanagement invoeren Structureel inspecteren
Juridisch	Vervuilde grond	Contractuele borging T0-meting en monitoring
	Ernstig milieu-incident	Milieuverzekering, vergunning en inspectie
	Intrekken stortvergunning	Duurzaam waterbodembeheer Onderzoeken slibtoepassingen
Technisch	Bodembeschadiging Jack-up-schepen	Controleberekening vooraf / monitoring Ligplaats vaststellen
	Uitval ICT / internet	Redundantie systemen en glasvezel Back-up en recovery procedure

Risicogroepen

Het risicoprofiel en de risicobereidheid van de binnen Groningen Seaports bekende risico's zijn onderzocht. De hantering van een lage mate van risicobereidheid is een leidraad voor het al dan niet nemen van maatregelen ter beheersing van de risico's.

Organisatie-risico's op het gebied van projecten wordt beheerst door richtlijnen die zijn vastgelegd in GSP-Kompas. Daarnaast heeft de organisatie met assetmanagement een sterk middel in handen om uitval en kosten van assets beter te beheersen.

Juridische risico's zijn binnen Groningen Seaports veelal te herleiden naar veranderende wetgeving. Om vroegtijdig op deze ontwikkelingen in te spelen wordt getracht het effect van deze veranderingen te beperken.

De technische risico's worden door de organisatie met grote regelmatigheid geëvalueerd of het daarbij gaat om kadebelasting, ICT of brandgevaar. De komst van nieuwe schepen als kraanschepen zijn hiervan een voorbeeld waarop Groningen Seaports moet inspringen en haar risicobereidheid moet vaststellen. Op ICT-gebied is gestart met hard- en software toekomstbestendig te maken, tevens wordt onderzocht op welke wijze de digitale veiligheid gewaarborgd moet worden

Financiële risico's

Het beleid ter afdekking van financiële risico's is in het treasurystatuut vastgelegd en kent een aantal doelstellingen.

'Treasury is het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.'

Het verkrijgen en handhaven van toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities en bescherming van de organisatie tegen ongewenste financiële risico's. Het beleid wordt ondersteund door het realiseren van adequate informatiestromen. De belangrijkste en meest relevante risico's voor Groningen Seaports worden hieronder beschreven.

Renterisico

In 2016 is de herfinanciering van Groningen Seaports gerealiseerd. Een groot gedeelte van de kasgeldleningen is omgezet in langlopende leningen van in totaal € 185 miljoen, waarmee het renterisico voor ongeveer 84% van het vreemd vermogen is afgedekt. Hiermee is de continuïteit van de financiering gegarandeerd. Voor afdekking van het renterisico is een derivaat afgesloten. De langlopende leningen en de kasgeldleningen worden volledig geborgd door de Gemeenschappelijke Regeling Groningen Seaports. Daarnaast is er een borgstelling van de Gemeenschappelijke Regeling Groningen Seaports voor de collateral storting die uit hoofde van het derivaat moet worden gedaan. In het afgelopen jaar hebben zich op het gebied van financiering geen noemenswaardige ontwikkelingen voorgedaan.

Liquiditeitsrisico

Voor beheersing van dit risico worden periodiek liquiditeitsbegrotingen opgesteld en door tussentijdse monitoring eventueel bijgestuurd. In de liquiditeitsbegrotingen wordt rekening gehouden met beperkte beschikbaarheid van liquide middelen waaronder bankgaranties en de margin call met betrekking tot het afgesloten derivaat. Voor een toelichting op de liquiditeitsrisico's van de renteswap wordt verwezen naar de toelichting op de renteswap.

Kredietrisico

Groningen Seaports handelt enkel met kredietwaardige partijen en heeft procedures opgesteld om de kredietwaardigheid van deze partijen te controleren. Tevens heeft zij richtlijnen opgesteld om de omvang van het kredietrisico bij elke financiële instelling en debiteur te beperken. Bovendien bewaakt Groningen Seaports voortdurend haar vorderingen en hanteert de vennootschap een strikte aanmaningsprocedure. Door de bovenstaande maatregelen is het kredietrisico voor Groningen Seaports beheerst, binnen de vennootschap zijn geen belangrijke concentraties van kredietrisico.

Impairment

Groningen Seaports beoordeelt per balansdatum of een materieel actief of groep van materiele vaste activa een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Hiertoe wordt een impairment toets uitgevoerd. De met de materiële activa verwachte gegenereerde kasstromen worden in kaart gebracht via

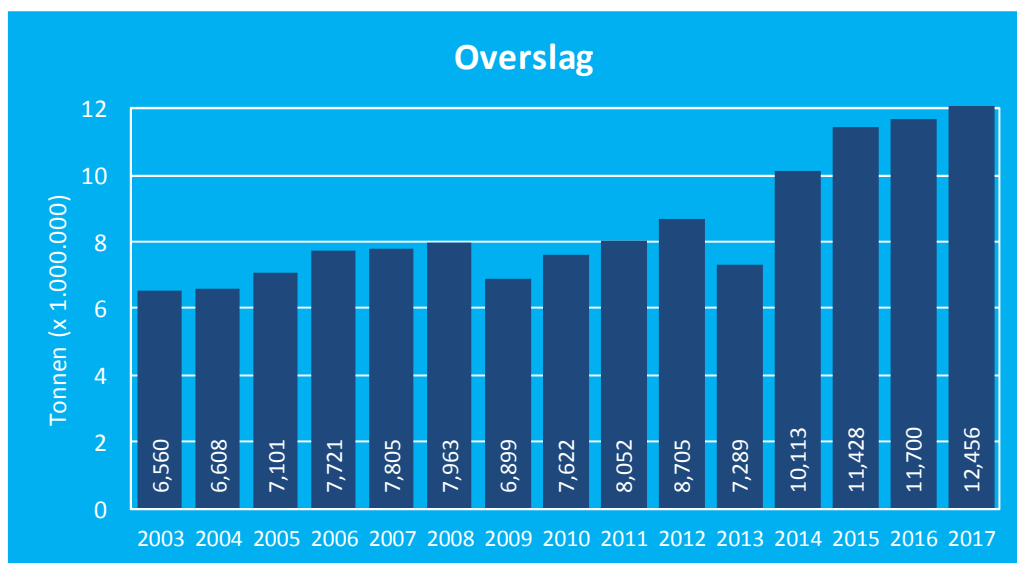
prognoses en projecties van deze kasstromen. Deze kasstromen worden contant gemaakt met behulp van de vastgestelde WACC (Weighted Average Cost of Capital). Voor 2017 overstijgt de aldus bepaalde waarde fractioneel, (0,1%) de boekwaarde van de materiële vaste activa per 31 december 2017. De gehanteerde prognoses en projecties zijn gebaseerd op veronderstellingen. De werkelijke uitkomsten zullen waarschijnlijk daarvan afwijken, aangezien de veronderstelde gebeurtenissen zich veelal niet op gelijke wijze zullen voordoen als is aangenomen. De hieruit voortvloeiende afwijkingen kunnen van materieel belang zijn. De toets is dit jaar doorstaan en hoewel er geen reden is tot afwaardering, is het wel relevant om de gevoeligheid van de gehanteerde veronderstellingen nader te beschouwen. Een toe- of afname van de geprognosticeerde verkoop van gronden met 10% heeft een impact van 2% op de bedrijfswaarde. In de gehanteerde prognoses is uitgegaan van dertien scenario's met een bepaalde kans verwachting en deze hebben een gezamenlijk effect van 26% op de bedrijfswaarde; recycling 7%, wind 6%, intern 5% en data 4%. De WACC beweegt mee met de lange termijn rente. Een wijziging kan leiden tot een materiele invloed op de bedrijfswaarde voortvloeiend uit de impairment toets. Een toe- of afname van de WACC met 0,5 procentpunt heeft een impact van 10% op de bedrijfswaarde en een toe- of afname van 0,1 procentpunt heeft een effect van 2% op de bedrijfswaarde.

F. Cijfers en Indicatoren

In dit hoofdstuk worden de financiële indicatoren en de niet-financiële factoren gepresenteerd, alsmede de overslagcijfers en de terreinuitgifte.

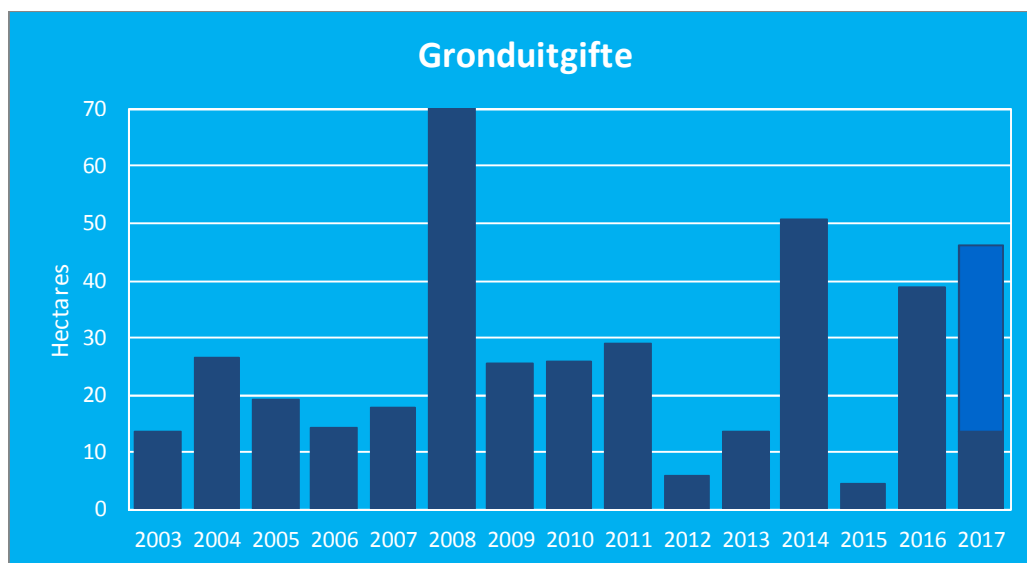
Overslag

De overslag overstijgt voor het vierde jaar op rij de 10-miljoen-ton-grens. Waar in het afgelopen jaar met name de overslag voor de kolencentrale voor een stijging zorgde, is dit nu toe te wijzen aan de algehele economische voorspoed. Met een cijfer van meer dan 12 miljoen ton is een record overslag gerealiseerd en kennen de havens wederom een uitstekend jaar.

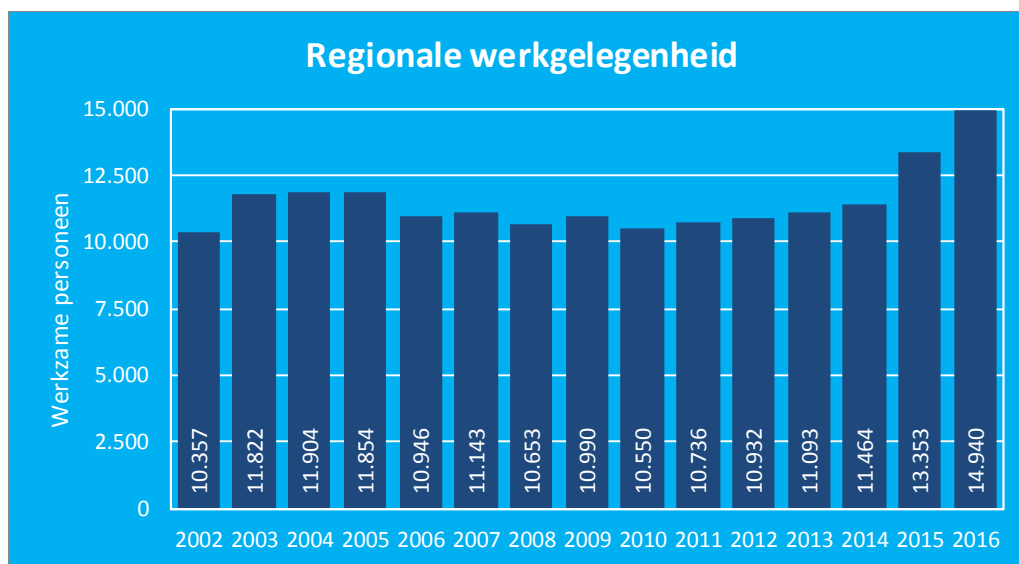
Terreinuitgifte

In de terreinuitgifte is het uitblijven van een grote transactie bepalend voor het resultaat. Desondanks maken meerdere kleinere transacties toch een mooi resultaat. Voor de komende jaren heeft Groningen Seaports de overtuiging dat de gronduitgifte de gedane investeringen zal volgen, gesteund door de weer groeiende economie. In 2017 zijn ook de bedrijven meegenomen die een overeenkomst tot vestiging hebben getekend (zie lichtgekleurde kolom).

Regionale werkgelegenheid

De ontwikkeling van de werkgelegenheid in de regio is door de aandeelhouder bepaald als belangrijke publieke doelstelling en deze moet meer expliciet naar voren komen. Hiertoe is een concrete doelstelling meegegeven aan Groningen Seaports namelijk een gemiddelde groei van werkgelegenheid van 2% per jaar. De werkgelegenheidscijfers worden steeds met een jaar vertraging aangeleverd. De afgelopen jaren is de werkgelegenheid sterk toegenomen. De werkgelegenheid is met 11,9% toegenomen (Bron: Erasmus Universiteit Rotterdam).

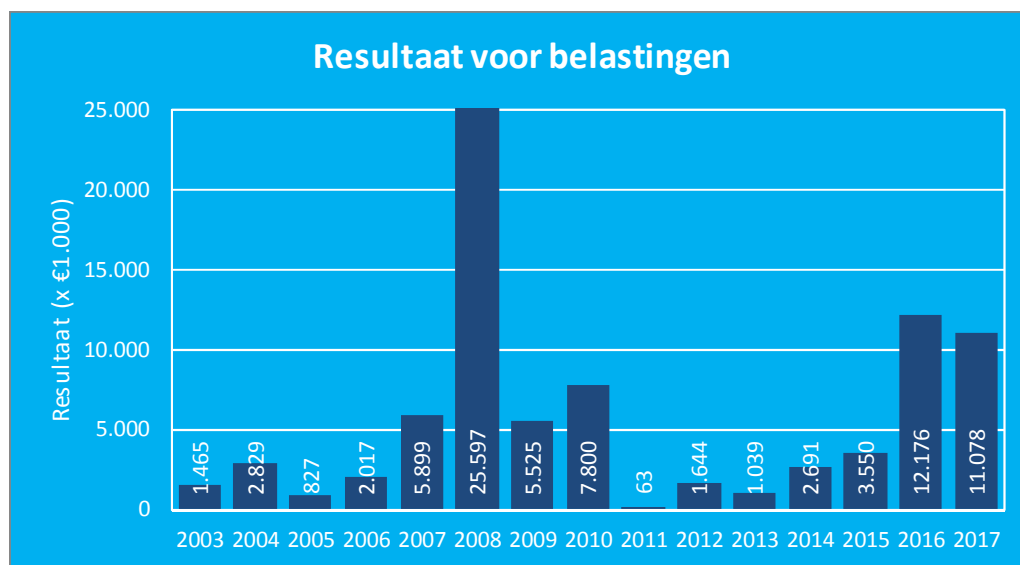
Klanttevredenheid

Het meten van de klanttevredenheid is één van de belangrijkste indicatoren voor de prestaties op het gebied van dienstverlening door Groningen Seaports. Iedere twee jaar wordt de klanttevredenheid gemeten. Middels persoonlijke interviews worden meerdere vragen aan klanten voorgelegd die betrekking hebben op de dienstverlening van Groningen Seaports. Met een waardering van 7,92 is de hoogste waardering tot nu toe behaald. In 2018 zal weer een nieuw onderzoek plaatsvinden.

Financieel

Het resultaat voor belastingen in 2017 is uitgekomen op € 11 miljoen (2016: € 12,2 miljoen). De opbrengst vanuit uitgifte gronden is verantwoordelijk voor een groot gedeelte van het hogere resultaat, maar ook de vrijval van de voorzieningen voor Groot Onderhoud zorgen voor een hoog resultaat.

De grootste infrastructurele investeringen in 2017 betreft het groot onderhoud aan de Schermdijk, renovatie van de drijvende steiger in Delfzijl en renovatie van de fenderschotten in de Eemshaven. De investeringsomvang is lager ten opzichte van 2016. De voornaamste reden hiervoor is de aankoop in 2016 van gronden ten behoeve van de grondtransactie op Green Dataport Eemshaven.

De operationele kasstroom plus de investeringskasstroom waren over 2017 gezamenlijk € 32,2 miljoen positief (2016: € 36,2 miljoen negatief). In 2017 lag het investeringsniveau lager dan in 2016. Tevens is in 2017 een deel van de gestorte borg in verband met de CSA terug ontvangen (€ 25,4 miljoen) terwijl in 2016 een storting is gedaan in verband met de CSA. De positieve kasstroom is gebruikt voor het

aflossen van in totaal € 33,6 miljoen (kasgeld)leningen. Per saldo resteert een afname van de liquide middelen ter hoogte van € 1,5 miljoen. Het saldo liquide middelen is in januari 2018 gebruikt voor het aflossen van kasgeldleningen en het betalen van crediteuren. De current ratio bedraagt circa één. De liquiditeit is mede gelet op de mogelijkheid tot geborgde kasgeldfinanciering toereikend. De solvabiliteitsratio is per ultimo 2017 42%, per ultimo 2016 was dit 38,6%. De verhoging van de solvabiliteitsratio is voornamelijk het gevolg van de afname van het vreemd vermogen in verband met een lager uitstaande gestorte borg in verband met de CSA. Tevens heeft het positieve resultaat van 2017 een positief effect op de solvabiliteitsratio.

Financieel meerjarenplan 2018 – 2022

De cijfers met betrekking tot resultaten en kasstromen zijn ontleend aan het Bedrijfsplan 2018–2022. Uit het financieel meerjarenplan blijkt dat ook voor de jaren 2018 tot en met 2022 stabiele resultaten worden verwacht.

Bedragen x €1.000

Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022
Resultaat voor belastingen	376	371	817	348-	221-
Afschrijvingen	8.917	9.575	9.632	9.778	9.731
Mutatie vlottende activa	3.398	677-	612-	547-	483-
Mutatie vlottende passiva	1.640	1600	1.600	1.600	1.600
Mutatie reserves & voorzieningen	170	170	1.312-	170	170
Bouwrente	332-	154-	442-	308-	-
Operationele kasstroom	14.169	10.885	9.683	10.345	10.797
Investeringskasstroom	48.209-	12.721-	14.501-	1.188-	1.188-
Financieringskasstroom	34.038	1.836	4.818	9.158-	9.610-

Voor het komende verslagjaar wordt een bestending dan wel geringe groei verwacht van de omzet uit scheepvaart alsmede opbrengsten uit hoofde van aan derden in gebruik gegeven terreinen. Laatstgenoemde opbrengsten vloeien meestal voort uit meerjarige overeenkomsten. Op basis van contractuele afspraken met bedrijven die zich in ons beheersgebied willen vestigen verwachten we met name dat in de jaren na 2018 de erfpachtopbrengsten alsmede de hiermee samenhangende omzet uit scheepvaart toenemen. Wel dient ten behoeve van deze ingerekende omzetsijging nog fors te worden geïnvesteerd in kades en infrastructuur. Deze investeringen kunnen en zullen separaat worden gefinancierd.

Het resultaat zal verder afhankelijk zijn van de mate waarin we nieuwe bedrijven weten te interesseren voor vestiging in Delfzijl dan wel de Eemshaven. Zowel de inkomsten uit terreinen als de hiermee samenhangende scheepvaartopbrengsten worden hierdoor beïnvloed. Indien vestiging van een nieuw bedrijf geschiedt door middel van een grondverkoop-transactie in plaats van erfpacht zal de (eenmalige) invloed op het resultaat nog substantiëler zijn. Verwachte grondverkooptransacties zijn vooralsnog, op basis van ervaringscijfers, naar bescheiden omvang ingeboekt. De verwachting is verder dat de personele bezetting niet noemenswaardig zal wijzigen. De kosten zullen zich, behoudens trendmatige ontwikkeling, stabiliseren behoudens toename van de afschrijvingen als gevolg van investeringen in vraag gebonden infrastructuur.

Vennootschapsbelasting

Vanaf 2017 is de vennootschapsbelasting van toepassing voor zeehavens en daarmee ook voor Groningen Seaports. De fiscale openingsbalans is ten tijde van het opmaken van de jaarrekening 2017 nog onderwerp van bespreking met de Belastingdienst, in gezamenlijkheid met de overige Nederlandse zeehavens.

Om deze reden is in de jaarrekening 2017 de thans meest gereede schatting van de directie opgenomen, welke gegeven de stand van zaken met betrekking tot de afstemming met de Belastingdienst, onzeker is. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de toelichting op de fiscale positie in de jaarrekening.

Deel 2: JAARREKENING

A. Balans

Voor winstbestemming

Bedragen x € 1.000

	Ref.	31-12-2017	31-12-2016
ACTIVA			
Vaste activa			
Materiële vaste activa	1	454.419	452.450
Financiële vaste activa	2	2.767	2.733
Totaal Vaste activa		457.186	455.183
Vlottende activa			
Vorraden	3	0	74
Vorderingen	4	62.162	92.755
Liquide middelen	5	13.177	14.654
Totaal Vlottende activa		75.339	107.483
TOTAAL ACTIVA		532.526	562.666
PASSIVA			
Eigen Vermogen			
Geplaatst aandelenkapitaal	6	198.058	198.058
Overige reserves	6	19.453	7.276
Resultaat verslagjaar	6	8.375	12.176
Totaal Eigen Vermogen		225.886	217.510
Voorzieningen	7	6.915	16.785
Langlopende schulden	8	220.856	222.056
Kortlopende schulden	9	78.869	106.315
TOTAAL PASSIVA		532.526	562.666

B. Winst-en-verliesrekening

Bedragen x € 1.000

	Ref.	2017	2016
Bedrijfsopbrengsten			
Netto omzet	10	45.548	51.040
Overige opbrengsten	11	3.155	3.288
Totaal Bedrijfsopbrengsten		48.703	54.328
Bedrijfslasten			
Salarissen	12	7.094	7.013
Sociale lasten	12	1.598	1.443
Afschrijvingen	13	8.416	7.080
Overige kosten	14	12.853	19.285
Totaal Bedrijfslasten		29.961	34.821
OPERATIONEEL RESULTAAT		18.742	19.506
Resultaat Deelnemingen	15	-606	-480
Financiële baten en lasten			
Financiële baten	16	412	279
Financiële lasten	16	-7.470	-7.129
Totaal Financiële baten en lasten		-7.058	-6.850
RESULTAAT VOOR BELASTINGEN		11.078	12.176
Belastingen	17	2.703	-
NETTO RESULTAAT NA BELASTINGEN		8.375	12.176

C. Overzicht van het totaalresultaat 2017

Bedragen x € 1.000

	2017	2016
Netto-resultaat na belastingen	8.375	12.176
Geen mutaties	-	-
Totaal van de rechtstreekse mutaties in het eigen vermogen	-	-
Totaalresultaat	8.375	12.176

D. Kasstroomoverzicht

Bedragen x € 1.000

	2017	2016
Operationeel bedrijfsresultaat	18.742	19.506
Afschrijvingen	8.416	7.080
Mutatie in handelsvorderingen	6.068	2.120
Mutatie in handelscrediteuren	535	1.258
Mutatie in overige vorderingen en schulden	26.418	-36.317
Mutatie voorzieningen / deelnemingen	-8.844	-1.816
Uit bedrijfsactiviteiten	51.335	-8.169
Ontvangen rente	73	317
Betaalde rente	-7.239	-6.926
	-7.166	-6.609
Kasstroom uit operationele activiteiten	44.169	-14.778
Investeringsactiviteiten		
Investeringsactiviteiten		
Investeringen in materiele vaste activa	-18.622	-32.922
Desinvesteringen in materiele vaste activa	8.587	11.520
Investeringen in financiële vaste activa	-2.965	-462
Desinvesteringen in financiële vaste activa	1.004	424
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-11.996	-21.440
Financieringsactiviteiten		
Financieringsactiviteiten		
Ontvangsten uit leningen	14.000	201.200
Aflossingen leningen	-47.650	-149.950
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-33.650	51.250
Mutatie liquide middelen	-1.477	15.032
Saldo liquide middelen begin verslagperiode	14.654	-378
Saldo liquide middelen einde verslagperiode	13.177	14.654
Mutatie liquide middelen	-1.477	15.032

E. Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Verslaggevingskader

De jaarrekening over 2017 is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Activiteiten

Groningen Seaports is een naar Nederlands recht opgerichte Naamloze Vennootschap, statutair gevestigd te Delfzijl (KvK-nummer 58141057). De voornaamste activiteiten bestaan uit: het beheren, ontwikkelen en exploiteren van de havens in Delfzijl en de Eemshaven met bijbehorende haventerreinen en niet havengebonden terreinen, het aan derden uitgeven van deze terreinen, het ondersteunen van het Havenschap bij de uitoefening van haar taken, het verrichten of doen verrichten van alle andere werkzaamheden op industrieel, commercieel en financieel gebied. De jaarrekening is opgesteld op basis van het continuïteitsbeginsel.

Oordelen en schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van de grondslagen en de gerapporteerde waarde van de activa en verplichtingen en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in de toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Lijst van kapitaalbelangen

Niet geconsolideerde maatschappijen en kapitaalbelangen, gewaardeerd tegen nettovermogenswaarde:

- N.V. Ontwikkelingsmaatschappij RSCG (Groningen Railport) te Veendam: 65,92%-deelneming (2016: 65,92%-deelneming);
- Fivelpoort Beheer B.V. te Delfzijl: 100%-deelneming (2016: 100%-deelneming);
- Fivelpoort C.V. te Delfzijl: 29,33%-deelneming (2016: 29,33%-deelneming).

Doordat Groningen Seaports NV zich binnen Fivelpoort CV als beherend vennoot opstelt wordt dit verwerkt als 100% deelneming.

Hoewel bovenstaande deelnemingen allen zijn gekwalificeerd als groepsmaatschappijen van Groningen Seaports, worden deze groepsmaatschappijen op grond van artikel 2:407 lid 1 BW niet geconsolideerd, omdat de gezamenlijke betekenis van deze groepsmaatschappijen te verwaarlozen is ten opzichte van Groningen Seaports als geheel.

Salderen

Een actief en een post van het vreemd vermogen worden gesaldeerd in de jaarrekening opgenomen uitsluitend indien en voor zover:

- een deugdelijk juridisch instrument beschikbaar is om het actief en de post van het vreemd vermogen gesaldeerd en simultaan af te wikkelen en het stellige voornemen bestaat om het saldo als zodanig of beide posten simultaan af te wikkelen.

Algemeen

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Activa

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met afschrijvingen en bijdragen van derden. De onder de materiële vaste activa opgenomen 'Materiële vaste activa in aanbouw' zijn opgenomen voor zover de prestatie door de tegenpartij is gerealiseerd.

De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten. In de vervaardigingsprijs van projecten wordt de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend opgenomen. Op vaste activa met een beperkte gebruiksduur wordt jaarlijks afgeschreven volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur.

De in erfpacht uitgegeven gronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs minus eventuele investeringssubsidies en indien van toepassing cumulatieve bijzondere waardeverminderingverliezen. In de jaren voor de verzelfstandiging werden de in erfpacht uitgegeven gronden gewaardeerd tegen eerste uitgifteprijs. Per verzelfstandigingsdatum (14 juni 2013) is verondersteld dat de boekwaarde van de in erfpacht uitgegeven gronden de historische kostprijs betreft ("deemed cost") rekening houdend met eventuele lagere opbrengstwaarde.

Ten behoeve van periodiek groot onderhoud baggerwerk is een voorziening gevormd. Het overige groot onderhoud wordt geactiveerd en afgeschreven op basis van de verwachte levensduur. De reguliere jaarlijkse onderhoudskosten worden op het moment van realisatie ten laste van het resultaat gebracht. Tot en met 2017 was ook voor groot onderhoud infrastructuur een voorziening gevormd. Vanaf 2018 is deze voorziening opgeheven, deze stelselwijziging heeft geen effect op het resultaat en/of vermogen.

Indien de verwachting omtrent de afschrijvings-methode, gebruiksduur en/of restwaarde in de loop van de tijd wijzigingen ondergaat, worden zij als een schattingswijziging verantwoord. Een materieel vast actief wordt niet langer in de balans opgenomen na vervreemding of wanneer geen toekomstige prestatie-eenheden van het gebruik of de vervreemding worden verwacht. De bate of last die voortvloeit uit de desinvestering wordt in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Bijzondere waardeverminderingen van materiële vaste activa

Groningen Seaports beoordeelt op elke balansdatum of een materieel vast actief of groep van materiële vaste activa een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Groningen Seaports onderkent één groep van materiële vaste activa/kasstroom genererende eenheden, namelijk de gezamenlijke havens van Delfzijl (zeehaven en de binnenhavens) en de Eemshaven.

Voor alle categorieën materiële vaste activa (kasstroom genererende eenheden) die tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs worden gewaardeerd, wordt bij aanwezigheid van objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen een impairmenttoets uitgevoerd. Indien uit deze toets blijkt dat sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt de omvang van dit verlies bepaald en als bijzondere waarde-vermindering in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Terugneming

Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardeverminderingverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief (kasstroom genererende eenheid) opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardeverminderingverlies voor het actief zou zijn verantwoord.

Financiële vaste activa

Niet geconsolideerde deelnemingen waarin Groningen Seaports invloed van betekenis uitoefent op het zakelijke en financiële beleid worden tegen de vermogensmutatiemethode gewaardeerd. Overeenkomstig deze methode worden de deelnemingen in de balans opgenomen tegen het aandeel van Groningen Seaports in de nettovermogenswaarde vermeerderd met haar aandeel in de resultaten en haar aandeel in de directe mutaties in het eigen vermogen vanaf het moment van verwerving verminderd met haar aandeel in de dividenduitkeringen. In de winst-en-verliesrekening wordt het aandeel van Groningen Seaports in het resultaat van de deelnemingen opgenomen.

Indien de waarde van de deelneming volgens de vermogensmutatiemethode nihil is geworden, wordt deze methode niet langer toegepast en blijft de deelneming bij ongewijzigde omstandigheden op nihil gewaardeerd. Hierbij worden andere langlopende belangen in de deelneming die feitelijk worden aangemerkt als een onderdeel van de netto-investering, ook meegenomen. Indien en voor zover geheel of ten dele voor de schulden van de deelneming wordt ingestaan respectievelijk een feitelijke verplichting bestaat de deelneming tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt zo nodig een voorziening opgenomen.

Een vervolgens verkregen aandeel in de winst van de deelneming wordt pas weer verwerkt indien en voor zover het cumulatief niet-verwerkte aandeel in het verlies is ingelopen.

De langlopende vorderingen worden opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverschillen. Baten en lasten worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt zodra de vorderingen aan een derde worden overgedragen of een bijzondere waardevermindering ondergaan, alsmede via het amortisatieproces.

Vorraden

Vorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs dan wel lagere opbrengstwaarde. De voorraad grond wordt verantwoord onder de materiele vaste activa.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde, vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs minus een eventuele benodigde voorziening voor oninbaarheid.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Onder liquide middelen worden verstaan kasmiddelen en de tegoeden op bankrekeningen.

Passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit Geplaatst aandelenkapitaal, Overige reserves en Resultaat boekjaar.

Voorzieningen

Een voorziening wordt gevormd indien de groep op balansdatum een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting heeft waarvan het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang betrouwbaar is te schatten. De omvang van de voorziening wordt bepaald door de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen en verliezen per balansdatum af te wikkelen. Tenzij anders vermeld, worden voorzieningen gewaardeerd tegen nominale waarde. Deze grondslag van waardering geldt voor de opgenomen voorzieningen groot onderhoud baggerwerk, groot onderhoud infrastructuur, geluidsisolatie, jubileum personeel, personele regelingen en sanering terreinen.

Indien het waarschijnlijk is dat voor uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen een vergoeding van een derde zal worden ontvangen, wordt deze vergoeding gepresenteerd als een afzonderlijk actief.

Langlopende schulden

Bij de eerste opname van langlopende schulden worden deze opgenomen tegen reële waarde verminderd met de direct daaraan toe te rekenen transactiekosten. De langlopende schulden worden na de eerste waardering gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs volgens de effectieve-rentemethode. Winst of verlies worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen zodra de verplichtingen niet langer op de balans worden opgenomen, alsmede via het amortisatieproces. De geamortiseerde kostprijs is het bedrag waarvoor een financieel actief of financiële verplichting bij de eerste verwerking in de balans wordt opgenomen, verminderd met aflossingen op de hoofdsom, vermeerderd of verminderd met de via de effectieve-rentemethode bepaalde cumulatieve amortisatie van het verschil tussen dat eerste bedrag en het aflossingsbedrag en verminderd met eventuele afboekingen (direct, dan wel door het vormen van een voorziening) wegens bijzondere waardeverminderingen of oninbaarheid.

Kortlopende schulden

De overige kortlopende schulden worden na de eerste waardering gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs volgens de effectieve-rentemethode. Winst of verlies worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen zodra de verplichtingen niet langer op de balans worden opgenomen, alsmede via het amortisatieproces.

Financiële instrumenten

Groningen Seaports maakt gebruik van een afgeleid financieel instrument (renteswap) ter afdekking van de gelopen risico's betreffende renteschommelingen. Het rentederivaat is gewaardeerd op kostprijs of lagere marktwaarde. In geval sprake is van kostprijs-hedge-accounting en voor zover sprake is van ineffectiviteit (de nominale waarde van de renteswap overstijgt de afgedekte positie, zijnde de te betalen rente over de toekomstige nog op te nemen kasgeldleningen), is de lagere marktwaarde van de renteswap tot waardering gebracht. De

marktwaarde van de renteswap worden bepaald door de marktrente in relatie tot de contractuele rente.

Derivaten met toepassing van kostprijs-hedge-accounting

De afdekkingen worden volgens kostprijs-hedge-accounting verwerkt, indien voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:

- documentatie van de algemene hedge-strategie, hoe de hedge-relaties passen in de doelstellingen van risicobeheer en de verwachting aangaande de effectiviteit van deze hedge-relaties;
- documentatie van de in het soort hedge-relatie betrokken hedge-instrumenten en afgedekte posities;
- verwerking van de ineffectiviteit in de winst-en-verliesrekening.

De afdekkingen die aan deze strikte voorwaarden voor hedge accounting voldoen, worden als volgt verantwoord.

De waardering van het derivaat is afhankelijk van de afgedekte post en is als volgt:

- Indien de afgedekte post tegen kostprijs in de balans wordt verwerkt, dan wordt ook het derivaat tegen kostprijs gewaardeerd.
- Zolang de afgedekte post in de kostprijs-hedge nog niet in de balans is verwerkt, wordt ook het hedge-instrument niet geherwaardeerd. Indien de afgedekte post een monetaire post in vreemde valuta betreft, wordt het derivaat ook gewaardeerd tegen de contante koers op balansdatum. Indien het derivaat valuta-elementen in zich heeft, wordt het verschil tussen de contante koers die geldt op het moment van afsluiten van het derivaat en de termijnkoers waartegen het derivaat zal worden afgewikkeld, verdeeld over de looptijd van het derivaat.

De resultaatbepaling is als volgt:

- Op elke balansdatum wordt bepaald of er sprake is of is geweest van ineffectiviteit.
- Indien de kritische kenmerken van het hedge-instrument en van de afgedekte positie niet aan elkaar gelijk zijn of zijn geweest, is dit een indicatie dat de kostprijs-hedge een ineffectief deel bevat.
- Indien en voor zover de ineffectiviteit per balansdatum op cumulatieve basis in een verlies resulteert, wordt de ineffectiviteit verwerkt in de winst-en-verliesrekening.
- Indien de afgedekte positie van een verwachte toekomstige transactie leidt tot een financieel actief of een financiële verplichting, dan worden de daarmee verbonden nog niet in het resultaat verwerkte winsten of verliezen in dezelfde periode(n) in de winst-en-verliesrekening verantwoord als waarin het verkregen actief/aangegane verplichting van invloed is op het resultaat. Indien wordt verwacht dat een (deel van een) verlies dat nog niet in de winst-en-verliesrekening is verwerkt, in de toekomst niet met een tegengestelde winst uit de afgedekte positie wordt gecompenseerd, dan wordt dit verlies direct in de winst-en-verliesrekening opgenomen.

Kostprijs-hedge-accounting wordt beëindigd indien:

- Het hedge-instrument afloopt, wordt verkocht, beëindigd of uitgeoefend. Het cumulatieve gerealiseerde resultaat op het hedge-instrument dat nog niet in de winst-en-verliesrekening

was verwerkt toen er sprake was van een effectieve hedge, wordt afzonderlijk in de overlopende posten in de balans verwerkt tot de afgedekte transactie plaatsvindt.

- De hedge-relatie niet meer voldoet aan de criteria voor hedge-accounting. Indien de afgedekte positie een in de toekomst verwachte transactie betreft, vindt de verwerking van de hedge-resultaten als volgt plaats:
 - Indien de verwachte transactie naar verwachting nog plaatsvindt, wordt hedge-accounting vanaf dat moment stopgezet. Het hiermee samenhangende cumulatieve resultaat op het hedge-instrument dat in de periode waarin de hedge effectief was buiten de winst-en-verliesrekening of off-balance was gehouden, blijft afhankelijk van de situatie off-balance of op de balans.
 - Indien de verwachte transactie naar verwachting niet meer plaatsvindt, wordt het hiermee samenhangende cumulatieve resultaat op het hedge-instrument dat in de periode waarin de hedge effectief was buiten de winst-en-verliesrekening of off-balance was gehouden, naar de winst-en-verliesrekening overgebracht.

Een financieel instrument wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie er toeleidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot de positie aan een derde zijn overgedragen.

Leasing

De beoordeling of een overeenkomst (waaronder een erfpachtovereenkomst) een lease bevat, vindt plaats op grond van de economische realiteit op het tijdstip van het aangaan van het contract. Het contract wordt aangemerkt als een leaseovereenkomst als de nakoming van de overeenkomst afhankelijk is van het gebruik van een specifiek actief of de overeenkomst het recht van het gebruik van een specifiek actief omvat.

Groningen Seaports als lessee

In geval van financiële leasing (waarbij de voor- en nadelen verbonden aan de eigendom van het lease-object geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen) worden het lease-object en de daarmee samenhangende schuld bij het aangaan van de overeenkomst in de balans verwerkt tegen de reële waarde van het lease-object op het moment van het aangaan van de leaseovereenkomst of, indien dit lager is, tegen de contante waarde van de minimale leasebetalingen. De initiële directe kosten van de lessee worden opgenomen in de eerste verwerking van het actief. De leasebetalingen worden gesplitst in rentelasten en aflossing van de uitstaande verplichting, waarmee een constante rentevoet wordt bereikt over de resterende netto-verplichting.

Het geactiveerd lease-object wordt afgeschreven over de kortste termijn van de leaseperiode of de gebruiksduur van het object, in geval er geen redelijke zekerheid is dat de lessee aan het einde van de leaseperiode eigenaar wordt. In geval van operationele leasing worden de leasebetalingen lineair over de leaseperiode ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Groningen Seaports als lessor

Bij operationele lease worden de leasebaten op tijdsevenredige basis over de leaseperiode ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht. Initiële directe kosten worden toegerekend over de leaseperiode tegenover de leasebaten. De uitgegeven erfpachtcontracten worden gekwalificeerd als operationele leasing.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Netto-omzet

Onder netto omzet wordt verstaan de omzet die rechtstreeks aan het jaar zijn toe te rekenen en die in het jaar als gerealiseerd kunnen worden beschouwd onder aftrek van kortingen en van over de omzet geheven belastingen. De omzet heeft voornamelijk betrekking op in rekening gebrachte havengelden en inkomsten uit exploitatie van terreinen en faciliteiten.

Scheepvaart

De opbrengsten uit hoofde van exploitatie van de havens (waaronder havengelden, kadegelden en ligplaatsgelden) worden toegerekend aan het jaar waarin de prestatie door Groningen Seaports is geleverd.

Exploitatie van terreinen

De opbrengsten uit hoofde van de exploitatie van terreinen (waaronder uitgifte van gronden in erfpacht, verhuur van gronden en verlening van opstalrechten) worden verwerkt naar rato van de verrichte prestaties.

Verkoop van gronden

Opbrengst uit verkoop van gronden wordt in de winst-en-verliesrekening verwerkt als alle belangrijke rechten op economische voordelen alsmede alle belangrijke risico's met betrekking tot de gronden zijn overgedragen aan de koper, het bedrag van de opbrengst op betrouwbare wijze kan worden bepaald en ontvangst van de opbrengst waarschijnlijk is.

Verlenen van diensten aan derden

Indien het resultaat van een transactie aangaande het verlenen van een dienst betrouwbaar kan worden geschat en ontvangst van de opbrengst waarschijnlijk is, wordt de opbrengst met betrekking tot die dienst verwerkt naar rato van de verrichte prestaties.

Rente

Renteopbrengsten worden tijdsevenredig in de winst-en-verliesrekening verwerkt rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost, indien hun bedrag bepaalbaar is en hun ontvangst waarschijnlijk.

Exploitatiesubsidies

Exploitatiesubsidies worden ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde uitgaven komen, waarin de opbrengsten zijn gederfd dan wel waarin het exploitatietekort zich heeft voorgedaan. Subsidies en bijdragen met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en per saldo als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de winstenverliesrekening.

Kosten

De kosten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen van waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. (Voorzienbare) verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden en overigens wordt voldaan aan de voorwaarden voor het opnemen van voorzieningen.

Personeelslasten

De uit de arbeidsvoorwaarden voortvloeiende kosten voor lonen, salarissen, pensioenen en sociale lasten worden verantwoord in de winst-en-verliesrekening.

Rente

Rente wordt toegerekend aan de opeenvolgende verslagperioden naar rato van de resterende hoofdsom. (Dis)agio en aflossingspremies worden als rentelast aan de opeenvolgende verslagperioden toegerekend zodanig dat tezamen met de over de lening verschuldigde rentevergoeding de effectieve rente in de winst-en-verliesrekening wordt verwerkt en in de balans de amortisatiewaarde van de schuld. Periodieke rentelasten en soortgelijke lasten komen ten laste van het jaar waarover zij verschuldigd worden.

Afschrijvingen

De afschrijvingen op materiële vaste activa worden gebaseerd op de verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Afschrijvingen vinden plaats volgens de lineaire methode op basis van de verwachte economische levensduur. Afschrijvingen geschieden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Indien extra wordt afgeschreven, wordt dit toegelicht. Indien sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt de omvang van het verlies (bijzondere waardevermindering) bepaald en in de winst-en-verliesrekening verwerkt in het jaar waarin de bijzondere waardevermindering haar oorsprong vindt.

Vennootschapsbelasting

Alle aandelen van Groningen Seaports worden gehouden door een publieksrechtelijk rechtspersoon (GR Havenschap Groningen Seaports). Op grond van art. 2 lid 3 en 7 van de wet op de Vennootschapsbelasting waren de activiteiten van Groningen Seaports tot en met 31 december 2016 vrijgesteld van de heffing van vennootschapsbelasting. Vanaf 1 januari 2017 is dit artikel vervallen en is Groningen Seaports wel vennootschapsbelastingplichtig.

Uitvloeisel van de invoering van de belastingplicht ingaande 1 januari 2017 is dat een fiscale openingsbalans naar de situatie per 1 januari 2017 moet worden opgesteld. De onderscheiden balansposten dienen op de fiscale openingsbalans te worden gewaardeerd naar de waarde in het economisch verkeer. Groningen Seaports is reeds geruime tijd doende om ten behoeve van de waardering van de balansposten informatie te verzamelen en op basis hiervan, mede met behulp van externe deskundigheid op het gebied van waardering en taxatie, te komen tot een bepaling van de waarde van de activa en passiva van Groningen Seaports per 1 januari 2017 in het economisch verkeer.

Uit de tot en met heden uitgevoerde werkzaamheden ten behoeve van het opstellen van de fiscale openingsbalans per 1 januari 2017 blijkt dat met name ten aanzien van de volgende balansposten (aanzienlijke) afwijkingen ontstaan ten opzichte van de commerciële waardering van deze posten op de balans per 31 december 2016 volgens de jaarrekening 2016:

Balanspost	Referentie Toelichting	Commerciële boekwaarde per 1 januari 2017 (x € 1.000.000)
1. Voorraad gronden (in erfpacht uit te geven/te verkopen)	1	32
2. In erfpacht uitgegeven gronden, Infrastructuur, Gebouwen, Materiële vaste activa in aanbouw en Overige activa	1	420
3. Voorziening Groot onderhoud infrastructuur	7	(15)
4. Marktwaarde derivaat	G.	-

Voor sommige balansposten is de waarde in het economisch verkeer relatief eenvoudig te bepalen op basis van marktinformatie. Een voorbeeld hiervan is de marktwaarde van het derivaat (nr. 4, zie ook onder hoofdstuk G, Niet in de balans opgenomen verplichtingen). Voor de in bovenstaand overzicht onder 1 t/m 3 genoemde balansposten is de waardering gebaseerd op een netto contante waarde berekening, welke afhankelijk is van uitgangspunten en veronderstellingen ten aanzien van onder meer de toekomstige kasstromen en de te hanteren disconteringsvoet (WACC). Om deze reden heeft de bepaling van de waarde in het economisch verkeer van deze balansposten soms een meer arbitrair karakter.

De bepaling van de waarde in het economisch verkeer per separate balanspost zal voor "Marktwaarde derivaat" leiden tot een passiefpost op de fiscale openingsbalans. Bepaling van de waarde in het economisch verkeer van de onder 1 t/m 3 genoemde balansposten zal naar de huidige inschatting leiden tot een hogere actiefpost op de fiscale openingsbalans die tenminste de passiefpost inzake "Marktwaarde derivaat" compenseert. Uitgevoerde gevoeligheidsanalyses ten aanzien van de categorieën 1 t/m 3 laten zien dat in de bepaling van de fiscale waarden van deze categorieën thans aanzienlijke schattingsintervallen aanwezig zijn (indicatief € 300 miljoen).

De fiscale openingsbalans is ten tijde van het opmaken van de jaarrekening 2017 nog onderwerp van bespreking met de Belastingdienst, in gezamenlijkheid met de overige Nederlandse zeehavens. Omdat thans nog geen overeenstemming met de Belastingdienst is bereikt over de fiscale waardering van activa en passiva zijn, mede gelet op de schattingsonzekerheid ter zake de genoemde balansposten, de fiscale openingsbalans en de hieruit voortvloeiende belastinglatenties niet verwerkt in de jaarrekening 2017 en zijn eveneens in de balans per 31 december 2017 geen latenties in aanmerking genomen. Dientengevolge is in de jaarrekening 2017 voor het berekenen van de belastingen over het resultaat uitgegaan van het huidige geldende tarief voor de vennootschapsbelasting van 25 procent berekend over het resultaat voor belastingen, rekening houdend met hierin begrepen permanent vrijgestelde bedragen. Voor Groningen Seaports N.V. betreft dit de deelnemingsvrijstelling inzake N.V. Ontwikkelingsmaatschappij Rail Service Centrum Groningen.

Acute belastingen

De belastingen worden berekend op basis van het verantwoorde resultaat uitgaande van het geldende belastingtarief, rekening houdend met fiscaal vrijgestelde posten en geheel of gedeeltelijk niet-aftrekbare kosten. De belastingvorderingen en belastingverplichtingen worden gesaldeerd indien is voldaan aan de algemene voorwaarden voor saldering. Tussen de vennootschap en haar Nederlandse groepsmaatschappijen bestaat geen fiscale eenheid.

Latente belastingen

Voor alle belastbare tijdelijke verschillen tussen de commerciële en fiscale balanswaardering, wordt een latente belastingverplichting opgenomen. Voor alle verrekenbare tijdelijke verschillen tussen de commerciële en fiscale balanswaardering en voor beschikbare voorwaartse verliescompensatie wordt een latente belastingvordering opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er fiscale winst beschikbaar zal zijn voor verrekening. De latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden opgenomen onder de financiële vaste activa respectievelijk voorzieningen.

De waardering van latente belastingverplichtingen en -vorderingen wordt gebaseerd op de fiscale gevolgen van de door de vennootschap, per balansdatum, voorgenomen wijze van realisatie of afwikkeling van activa, voorzieningen, schulden of overlopende passiva. Hierbij wordt uitgegaan van het geldende belastingtarief. De latente belastingverplichtingen en vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

De latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden gesaldeerd indien de vennootschap een in rechte afdwingbaar recht heeft om actuele belastingvorderingen te salderen met actuele belastingverplichtingen en de uitgestelde belastingvorderingen en de uitgestelde belastingverplichtingen verband houden met winstbelastingen die betrekking hebben op dezelfde fiscale eenheid en door dezelfde belastingautoriteit worden geheven.

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

F. Toelichting op de balans

1. Materiële vaste activa

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Gronden en erfpachtterreinen	Infrastructuur	Gebouwen	Materiële vaste activa in aanbouw	Overig	Totaal
Aanschafwaarde 31-12-2016	170.044	264.728	6.582	61.658	10.885	513.897
Cumulatieve afschrijvingen		-48.880	-1.219	-3.440	-7.908	-61.447
Boekwaarde 31-12-2016	170.044	215.848	5.363	58.218	2.977	452.450
Investeringen	84	1.489	100	17.299		18.972
Desinvesteringen	-592	-1.125	-19	-6.851		-8.587
Overboekingen	281	62.133		-62.835	421	0
Afschrijvingen		-7.315	-211	-77	-813	-8.416
Boekwaarde 31-12-2017	169.817	271.030	5.233	5.754	2.585	454.419
Cumulatieve afschrijvingen	0	-56.195	-1.430	-3.517	-8.721	-69.863
Aanschafwaarde 31-12-2017	169.817	327.225	6.663	9.271	11.306	524.282

Gronden en erfpachtterreinen

De gronden en erfpachtterreinen hebben betrekking op de nog in erfpacht uit te geven / te verkopen gronden en de in erfpacht uitgegeven gronden.

Voorraad gronden (nog in erfpacht uit te geven/te verkopen)

Van de voorraad grond met een boekwaarde van € 32.387.000 (2016 € 32.210.000) is Groningen Seaports NV geen juridisch, maar wel economisch eigenaar door middel van financiële leasecontracten (erfpachtcontracten). Voor een nadere toelichting op deze contracten wordt verwezen naar de toelichting op financiële lease onder de niet in de balans opgenomen regelingen.

In erfpacht uitgegeven gronden

De in erfpacht uitgegeven gronden betreffen operationele leaseovereenkomsten. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de toelichting op operationele lease onder de niet in de balans opgenomen regelingen.

De verdeling van de post gronden en erfpachtterreinen is als volgt:

Bedragen x € 1.000

	31-12-2017		31-12-2016	
Uit te geven gronden	728 ha	32.387	744 ha	32.210
Terreinen uitgegeven in erfpacht	336 ha	137.430	339 ha	137.834
		169.817		170.044

Infrastructuur

Onder infrastructuur zijn de in gebruik genomen infrastructurele werken opgenomen. Het betreft hier met name havenbekken, kaden, wegen, steigers en utilitaire voorzieningen zoals stoomleidingen. In 2017 is een groot deel van de materiële vaste activa in aanbouw overgeboekt naar de infrastructuur omdat dit inmiddels gereed is voor gebruik. De jaarlijkse onderhoudskosten komen ten laste van de exploitatie.

Gebouwen

De bedrijfsgebouwen betreft met name het kantoorgebouw aan de Handelskade Oost in Delfzijl. De jaarlijkse onderhoudskosten komen ten laste van de exploitatie.

Materiële vaste activa in aanbouw

Onder Materiële vaste activa in aanbouw zijn de investeringsprojecten opgenomen die nog niet gereed dan wel nog niet in gebruik zijn genomen. De infrastructurele werken die gereed zijn dan wel in gebruik zijn genomen worden opgenomen onder de post 'Infrastructuur'. Ook in 2017 is om die reden een groot deel van de materiele vaste activa in aanbouw overgeboekt naar Infrastructuur. De grootste projecten welke worden verantwoord onder de materiele vaste activa in aanbouw betreffen investeringen in een drijvende steiger in Delfzijl, reconstructie wegen en ophoging van terrein in de Eemshaven. In de vervaardigingsprijs van projecten wordt rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend opgenomen. De toegerekende bouwrente is gebaseerd op de werkelijk betaalde rente en de cumulatieve investering in de projecten en bedraagt voor 2017 € 231.000. De overige betaalde rente is ten laste gebracht van het resultaat.

Afschrijvingen

De afschrijvingen worden berekend op basis van een vast percentage van de kosten van aanschaf of vervaardiging (lineaire afschrijving) waarbij rekening wordt gehouden met de geschatte economische gebruiksduur en de restwaarde. Bij infrastructurele werken vindt de eerste afschrijving plaats in het jaar waarop het actief beschikbaar is voor beoogd gebruik. Op overige investeringen wordt afgeschreven vanaf het moment van levering of bij ingebruikname. Op gronden wordt niet afgeschreven. Op materiële vaste activa in aanbouw vindt afschrijving plaats op projecten indien deelprojecten gereed zijn gekomen en in gebruik zijn genomen.

Afschrijvingstermijnen	
Gronden en terreinen	0,00% - 10,00%
Bedrijfsgebouwen	2,50% - 3,33%
Materiële vaste activa in aanbouw	2,00% - 33,33%
Overige materiele vaste activa	6,67% - 33,33%

Impairment

Groningen Seaports beoordeelt per balansdatum of een materieel actief of groep van materiele vaste activa een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Hiertoe wordt een impairmenttoets uitgevoerd. De met de materiële activa verwachte gegenereerde kasstromen worden in kaart gebracht via prognoses en projecties van deze kasstromen. Deze kasstromen worden contant gemaakt met behulp van de vastgestelde WACC (Weighted Average Cost of Capital). Voor 2017 overstijgt de aldus bepaalde waarde fractioneel, (0,1%) de boekwaarde van de materiële vaste activa per 31 december 2017.

De gehanteerde prognoses en projecties zijn gebaseerd op veronderstellingen. De werkelijke uitkomsten zullen waarschijnlijk daarvan afwijken, aangezien de veronderstelde gebeurtenissen zich veelal niet op gelijke wijze zullen voordoen als is aangenomen. De hieruit voortvloeiende afwijkingen kunnen van materieel belang zijn. De toets is dit jaar doorstaan en hoewel er geen reden is tot afwaardering, is het wel relevant om de gevoeligheid van de gehanteerde veronderstellingen nader te beschouwen.

Een toename of afname van de geprognosticeerde verkoop van gronden met 10% heeft een impact van 2% op de bedrijfswaarde. In de gehanteerde prognoses is uitgegaan van dertien scenario's met een bepaalde kans verwachting en deze hebben een gezamenlijk effect van 26% op de bedrijfswaarde; recycling 7%, wind 6%, intern 5% en data 4%.

De WACC beweegt mee met de lange termijn rente. Een wijziging kan leiden tot een materiele invloed op de bedrijfswaarde voortvloeiend uit de impairment toets. Een toe- of afname van de WACC met 0,5 procentpunt heeft een impact van 10% op de bedrijfswaarde en een toe- of afname van 0,1 procentpunt heeft een effect van 2% op de bedrijfswaarde.

2. Financiële vaste activa

Omschrijving	Bedragen x € 1.000	
	31-12-2017	31-12-2016
Deelnemingen	2.099	1.833
Langlopende vorderingen	668	900
Totaal Financiële vaste activa	2.767	2.733

Deelneming	Bedragen x € 1.000			
	31-12-2016	Aandeel in resultaat	Dividend-uitkeringen	31-12-2017
- N.V. Ontwikkelingsmij Rail Service Center Groningen (65,92%) (Groningen Railport) te Veendam	1.833	266	0	2.099
- Fivelpoort C.V. te Delfzijl (33,33%)	0	0	0	0
- Fivelpoort Beheer B.V. te Delfzijl (100%)	0	0	0	0
Totaal deelnemingen	1.833	266	0	2.099

Het aandeel in het resultaat van Groningen Railport betreft het verwachte resultaat van 2017 en de verwerking van het definitieve resultaat van 2016. In verband met de negatieve vermogenswaarde van de deelnemingen Fivelpoort CV en Fivelpoort Beheer BV, is de netto-vermogenswaarde verantwoord als passief onder de Voorziening Deelnemingen. De negatieve vermogenswaarde van Fivelpoort CV en Fivelpoort Beheer BV bedroeg per 1-1-2017 € 6.814.000. In 2017 is het definitieve resultaat van 2016 en het verwachte resultaat over 2017 verwerkt, samen bedraagt dit € 872.000 negatief. In 2017 heeft een afwaardering plaatsgevonden van € 1.300.000 waarmee de vermogenswaarde per 31-12-2017 uitkomt op € 8.986.000 negatief. Deze negatieve netto vermogenswaarde is gesaldeerd met de vordering vanuit rekening courant met Fivelpoort CV, onderdeel van de kortlopende vorderingen.

De deelnemingen zijn niet geconsolideerd in de jaarrekening van Groningen Seaports omdat de feitelijke betekenis te verwaarlozen is voor het geconsolideerde geheel.

Vordering	Bedragen x € 1.000				
	31-12-2016	Verstreekte leningen	Ontvangen aflossingen	Voorziening oninbaar	31-12-2017
Termijndebiteuren	1.613	2.966	1.004	0	3.575
Voorziening dubieuze debiteuren	-713	0	0	2.194-	-2.907
Totaal langlopende vorderingen	900	2.966	1.004	0	668

De post Termijndebiteuren betreft betalingsafspraken welke met klanten zijn overeengekomen, veelal bij verkoop van terreinen. De looptijd van de vorderingen wordt met de verschillende

debiteuren in een overeenkomst vastgelegd. In 2017 is met Aldel een betalingsovereenkomst afgesloten met betrekking tot een vorderingen uit de periode voor de herstart van Klesch Aluminium Delfzijl BV. De voorziening dubieuze debiteuren heeft betrekking op deze openstaande vorderingen op Aldel. Verder zijn er in 2017 enkele kleinere betalingsovereenkomsten afgesloten. Onder de aflossingen is ook een bedrag opgenomen dat naar verwachting in 2018 wordt ontvangen, in totaal € 825.000. Dit bedrag is opgenomen onder de overige vorderingen.

Het verloop van de voorziening dubieuze debiteuren op langlopende vorderingen is als volgt:

Bedragen x € 1.000	
Stand 01-01-2017	713
Mutaties in 2017:	
Toevoeging	2.194
Ten gunste van het resultaat vrijgevallen	0
Stand 31-12-2017	2.907

3. Voorraden

Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	31-12-2017	31-12-2016
Vorraden	0	74
Totaal Voorraden	0	74

Deze post heeft betrekking op voorraad relatiegeschenken. De voorraad is in 2017 afgeboekt wegens incurantheid.

4. Vorderingen

Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	31-12-2017	31-12-2016
1. Handelsdebiteuren	2.706	3.865
2. Vorderingen op groepsmaatsch. deelnemingen	6.291	8.071
3. Omzetbelasting	286	0
4. Overige vorderingen	51.604	80.265
5. Overlopende activa	1.275	554
Totaal Vorderingen	62.162	92.755

1. De post debiteuren is inclusief de voorziening dubieuze debiteuren van € 2.112.000. Tegen een aantal debiteuren loopt een juridische procedure om inning te bewerkstelligen. De reservering dubieuze vorderingen voor Aldel is geheel ten laste gebracht van de langlopende vorderingen.

Het verloop van de voorziening dubieuze debiteuren is als volgt:

Bedragen x € 1.000	
Stand 01-01-2017	3.422
Mutaties in 2017:	
Toevoeging	502
Afboeking	-1759
Ten gunste van het resultaat vrijgevallen	-53
Stand 31-12-2017	2.112

2. De vorderingen op groepsmaatschappijen en deelnemingen bestaan uit de volgende rekening-courant verhoudingen (bedragen x € 1.000):

Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports	191
Fivelpoort CV	14.802
Fivelpoort Beheer BV	284
Stand 31-12-2017	15.277

Conform de rekening-courant overeenkomst wordt er rente in rekening gebracht over de gemiddelde stand van het rekening-courant saldo. Over 2017 is 2,95% rente in rekening gebracht. De renteopbrengst is verantwoord onder 'financiële baten en lasten' in de Winst- en-verliesrekening. Op basis van de prognose van de verwachte uitgifte van grond is in 2017 een extra voorziening getroffen ter hoogte van € 1,3 miljoen. Deze dotatie aan de voorziening is gebaseerd op een geactualiseerd waarderingsmodel op basis van nieuwe inzichten.

Groningen Seaports is hoofdelijk aansprakelijk voor de vermogenstekorten van de deelnemingen in Fivelpoort CV en Fivelpoort Beheer BV. Om deze reden is een voorziening gevormd voor het volledige vermogenstekort van Fivelpoort CV en Fivelpoort Beheer BV. Deze voorziening is in mindering gebracht op het te vorderen bedrag rekening-courant verhouding met Fivelpoort CV en Fivelpoort Beheer BV. De intentie bestaat om zowel Fivelpoort CV als Fivelpoort Beheer BV te liquideren. Na de beoogde liquidatie, die slechts om formele reden nog niet is geëffectueerd, valt de grondpositie feitelijk toe aan Groningen Seaports NV. Na de formele liquidatie zal de waarde van de grond worden opgenomen onder 'Gronden en erfpachtterreinen'. De dotatie aan de voorziening Fivelpoort ad € 1,3 miljoen is feitelijk een afwaardering van de middels Fivelpoort CV aangehouden grondpositie.

Het verloop van de voorziening deelneming Fivelpoort is als volgt:

	Bedragen x € 1.000
Stand 01-01-2017	6.814
Mutatie in 2017:	
Bij: negatief resultaat 2017 deelneming	
Fivelpoort	872
Dotatie	1.300
Stand 31-12-2017	8.986

3. Per eind 2017 is er per saldo een te vorderen bedrag omzetbelasting. Per eind 2016 was er een te betalen bedrag omzetbelasting die is opgenomen onder de kortlopende schulden.

4. De specificatie van de 'Overige vorderingen' is als volgt:

- Vordering in verband met de gestorte borg als gevolg van de negatieve waarde van een afgesloten derivaat. Groningen Seaports heeft geen recht van onderpand. In het hoofdstuk 'Financiële instrumenten' is deze zogenaamde CSA verder toegelicht.	38.970
- Vordering in verband met een grondtransactie in 2016. Deze opbrengst zal worden ontvangen in 2018.	8.265
- Vordering op de GR Havenschap Groningen Seaports voor de dienstenvergoeding 2017	2.623
- De verwachte aflossing van de termijndebiteuren	745
- Overige vorderingen	1.001
Stand 31-12-2017	51.604

5. De post overlopende activa heeft betrekking op vooruitbetaalde kosten voor 2018.

5. Liquide middelen

Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	31-12-2017	31-12-2016
Kas	1	1
Bank	13.176	14.653
Totaal Liquide middelen	13.177	14.654

Bankrekeningen met een positief saldo zijn onder de liquide middelen opgenomen. De liquide middelen staan ter vrije beschikking aan de vennootschap.

6. Eigen Vermogen

Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	31-12-2017	31-12-2016
Geplaatst aandelenkapitaal	198.058	198.058
Overige reserves	19.453	7.276
Resultaat verslagjaar	8.375	12.176
Totaal Eigen vermogen	225.886	217.510

Bedragen x € 1.000	
Geplaatst aandelenkapitaal	
Stand 31-12-2016	198.058
Mutatie 2017	0
Stand 31-12-2017	198.058

Groningen Seaports N.V. is opgericht op 14 juni 2013 door de Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports (voorheen Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Eemshaven/Delfzijl). Het maatschappelijk kapitaal bedraagt € 600 miljoen, verdeeld over 600 miljoen aandelen met een nominale waarde van € 1. Het geplaatst kapitaal bedraagt bij oprichting en einde boekjaar € 198.058.000, verdeeld in 198.058.000 gewone aandelen van € 1 nominaal. Volstorting van het geplaatst kapitaal heeft plaatsgevonden door inbreng (in natura) van de onderneming van GR Havenschap Groningen Seaports.

Bedragen x € 1.000	
Overige reserves	
Stand 31-12-2016	7.276
Bij: verdeling resultaat boekjaar 2016	12.176
Stand 31-12-2017	19.453

Bedragen x € 1.000		
Resultaat	31-12-2017	31-12-2016
Omschrijving		
Resultaat boekjaar 2016		12.176
Resultaat boekjaar 2017	8.375	
Resultaat verslagjaar	8.375	12.176

Voorstel

winstbestemming 2017

Aan de algemene vergadering wordt voorgesteld om het resultaat ad. € 8.375.000 toe te voegen aan de overige reserves.

7. Voorzieningen

Omschrijving	Bedragen x € 1.000	
	31-12-2017	31-12-2016
1 Groot onderhoud baggerwerk	2.659	1.562
2 Groot onderhoud infrastructuur	0	14.660
3 Geluidsisolatie	170	152
4 Jubileum personeel	59	51
5 Personele regelingen	328	360
6 Sanering terreinen	3.700	0
Totaal voorzieningen	6.915	16.785

Het verloop van de voorzieningen is als volgt samengesteld:

1. Voorziening Groot onderhoud baggerwerk:

Bedragen x € 1.000	
Stand 31-12-2016	1.562
Mutaties in 2017:	
Toevoeging	1.115
Onttrekking	-18
Ten gunste van het resultaat vrijgevallen	
Stand 31-12-2017	2.659

De voorziening groot onderhoud baggerwerk is gevormd om de kosten voor toekomstig groot onderhoud baggerwerk, de berging van vervuild baggerslib en nazorgregelingen, te kunnen dekken. De voorziening is gebaseerd op een actueel groot onderhoudplan. De dotatie in 2017 hangt voor een groot deel samen met een nazorgverplichting vanuit de Provincie Groningen voor een tweetal slibdepots waarvan de hoogte van het benodigde bedrag in 2017 duidelijk is geworden. De voorziening is gewaardeerd op nominale waarde. Het saldo van de voorziening per 31 december 2017 tezamen met de toekomstige dotaties zal toereikend zijn voor de genoemde uitgaven.

De reguliere baggerkosten worden direct ten laste van het resultaat gebracht. In 2018 zal naar verwachting geen onttrekking vanuit de voorziening plaatsvinden. In de komende 5 jaren zal naar verwachting € 1,4 miljoen worden aangewend ten laste van de voorziening groot onderhoud baggeren.

2. Voorziening Groot onderhoud infrastructuur

Bedragen x € 1.000	
Stand 31-12-2016	14.660
Mutaties in 2017:	
Toevoeging	0
Onttrekking	-7.993
Ten gunste van het resultaat vrijgevallen	-6.667
Stand 31-12-2017	0

De voorziening groot onderhoud infrastructuur is gevormd om de kosten voor toekomstig groot onderhoud aan onze infrastructuur te kunnen dekken. De voorziening groot onderhoud infrastructuur heeft de vorm van een kostenegalatievoorziening. De voorziening groot onderhoud infrastructuur wordt per activum opgenomen tegen de uitgaven die in volgende boekjaren zullen worden gedaan, voor zover het doen van die uitgaven zijn oorsprong mede vindt voor het einde

van het boekjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal boekjaren.

In 2017 heeft groot onderhoud aan de Schermdijk in Delfzijl plaatsgevonden. De kosten hiervoor bedroegen ongeveer € 8 miljoen. Voor dit onderhoud was € 12 miljoen voorzien. De kosten voor het uitvoeren van het onderhoud zijn ruim lager uitgevallen als gevolg van wijzigingen in de uitvoering ten opzichte van het eerdere plan. In verband met het lager uitvallen van de onderhoudskosten is € 4 miljoen vrijgevallen ten gunste van het resultaat. Verder is in de voorziening rekening gehouden met onderhoudswerk in 2028. Als gevolg van lagere verwachte kosten voor dit onderhoudswerk en het feit dat de voorziening nog niet geheel opgebouwd hoeft te zijn per eind 2017 is € 2,6 miljoen vrijgevallen ten gunste van het resultaat.

Het saldo van de voorziening per 31 december 2017 komt hiermee uit op € 0. De vrijval ten gunste van het resultaat hangt deels samen met de herijking van het activabeleid waarbij groot onderhoud voortaan wordt geactiveerd en afgeschreven. In de toekomst zullen dan ook geen dotaties meer worden gedaan aan deze onderhoudsvoorziening. De reguliere onderhoudskosten worden direct ten laste van het resultaat gebracht. In 2018 zal geen uitgave vanuit deze voorziening worden gedaan.

3. Voorziening Geluidsisolatie

Bedragen x € 1.000

Stand 31-12-2016	152
Mutaties in 2017:	
Toevoeging	18
Onttrekking	0
Ten gunste van het resultaat vrijgevallen	0
Stand 31-12-2017	170

Eind januari 2010 is in de Stuurgroep Geluid (Provincie, Gemeente Delfzijl, EZ Noord, Groningen Seaports en SBE) een akkoord bereikt over een nieuwe geluidszone voor het haven- en industriegebied van Delfzijl. Dit akkoord behelst onder meer een nieuwe geluidszone Havens/Industrie Delfzijl, die voldoende ruimte biedt aan zowel wonen als werken. Ook over de verdeling van de kosten van de nieuwe geluidszone hebben de betrokken partijen een akkoord gesloten. Groningen Seaports voorziet € 1 per uitgegeven m² in Delfzijl vanaf 2010. Naar verwachting zal in 2018 geen onttrekking plaatsvinden ten laste van deze voorziening. De komende 5 jaren zal naar verwachting €170.000 worden aangewend ten laste van de voorziening.

4. Voorziening Jubileum personeel

Bedragen x € 1.000

Stand 31-12-2016	51
Mutaties in 2017:	
Toevoeging	13
Onttrekking	-5
Stand 31-12-2017	59

Deze voorziening is gevormd in verband met de betaling van een jubileumuitkering bij een dienstverband van 12,5, 25 of 40 jaar. In 2017 is een bedrag van € 5.000 onttrokken aan de voorziening jubileum personeel in verband met betaling van jubileumuitkeringen. In 2018 zal naar verwachting € 8.000 worden aangewend voor jubilea-uitkering en in de komende 5 jaren zal naar verwachting € 27.000 worden aangewend ten laste van deze voorziening.

5. Voorziening Personele regelingen

	Bedragen x € 1.000
Stand 31-12-2016	360
Mutaties in 2017:	
Toevoeging	45
Onttrekking	-77
Stand 31-12-2017	328

Deze voorziening is gevormd in verband met verplichtingen aan personeel in het kader van uittreden wegens ziekte, toekomstige bijdragen in reïntegratietrajecten tweede spoor en overige uitgestelde beloningen. Naar verwachting heeft € 151.000 van de voorziening personele regelingen betrekking op een looptijd korter dan een jaar, € 215.000 heeft betrekking op de periode tot 5 jaar. Het resterende deel is langlopend.

6. Voorziening sanering terreinen

	Bedragen x € 1.000
Stand 31-12-2016	0
Mutaties in 2017:	
Toevoeging	3.700
Onttrekking	
Stand 31-12-2017	3.700

In 2017 is een voorziening gevormd voor het saneren van een terrein die onder het beheer van Groningen Seaports valt. De voorziening is gevormd in verband met een dreigende discontinuïteit van de huurder van het terrein. Op het terrein zijn afvalstoffen opgeslagen welke verwijderd dienen te worden. Deze verplichting zal na faillissement van de huurder bij Groningen Seaports komen te liggen. Naar verwachting zal de gehele voorziening in 2018 worden aangewend.

De omvang van de voorziening is bepaald door de beste schatting van de kosten die noodzakelijk zijn om de sanering uit te voeren, welke afhankelijk zijn van bepaalde ingeschatte parameters. Deze parameters omvatten onder meer de hoeveelheid af te voeren afvalstoffen en de hiermee gepaard gaande verwerkingskosten en transportkosten, alsmede de mate van verontreiniging van de grond en grondwater. Deze parameters kunnen in werkelijkheid in belangrijke mate afwijken van de schatting. Om deze reden kunnen de kosten in werkelijkheid in positieve of in negatieve zin substantieel afwijken van de opgenomen voorziening.

8. Langlopende schulden

	Bedragen x € 1.000				
Omschrijving	31-12-2016	Opname	Aflossing	Aflossings- verplichting	31-12-2017
Schulden aan kredietinstellingen	200.050	0	0	1.200	198.850
Schulden aan verbonden partijen	22.006	0	0	0	22.006
Totaal Langlopende schulden	222.056	0	0	1.200	220.856

Schulden aan kredietinstellingen

De schulden aan kredietinstellingen bestaan uit Vaste geldleningen, Roll-over leningen en een Lening projectspecifiek.

Vaste geldleningen

De vaste geldleningen bestaan uit twee leningen van respectievelijk € 35 miljoen (rente 0,3%) en € 50 miljoen (rente 0,69%). De looptijd van de leningen is respectievelijk vier jaar en zeven jaar. De lening van € 35 miljoen wordt geheel afgelost op 17 februari 2020. De lening van € 50 miljoen wordt afgelost op 16 februari 2023. De GR Havenschap Groningen Seaports (GR) staat 100% borg voor de terugbetaling van deze lening.

Roll-over leningen

De roll-over leningen bestaan uit twee leningen van elk € 50 miljoen. De looptijd van de leningen is respectievelijk tien jaar en twaalf jaar. De rente over de 10-jaars lening bedraagt de 3-maands euribor met een opslag van 56 basispunten. De rente over de 12 jaars lening bedraagt de 3-maands euribor met een opslag van 60 basispunten. De 12-jaars lening wordt geheel afgelost op 2 januari 2026. De 12-jaars lening wordt geheel afgelost op 3 januari 2028. De GR Havenschap Groningen Seaports staat 100% borg voor de terugbetaling van deze lening.

Lening projectspecifiek

De projectspecifieke lening betreft een lening welke is aangetrokken ten behoeve van de aanleg van een stoomleiding langs het Zeehavenkanaal. De looptijd van de lening is twaalf jaar, de rente gedurende deze periode bedraagt 3,9%. De lening wordt in twaalf jaar afgelost, bovendien kan jaarlijks 5% van de hoofdsom boetevrij worden afgelost. In 2018 zal € 1,2 miljoen worden afgelost. Zekerheid is gesteld vanuit verpanding van huidige en toekomstige opbrengsten uit hoofde van het huurcontract gesloten d.d. 31 augustus 2015 tussen Groningen Seaports enerzijds en de gebruikers van de stoomleiding anderszijds.

Schulden aan verbonden partijen

De schulden aan verbonden partijen betreft een lening bij de GR. Groningen Seaports is niet verplicht om af te lossen op de hoofdsom van de lening gedurende de looptijd. Wel is Groningen Seaports bevoegd om jaarlijks 5% af te lossen op de hoofdsom. Voor 2018 is niet uitgegaan van een aflossing op de hoofdsom. De lening is aangegaan per 1-1-2013 en heeft geen einddatum. De verkregen langlopende lening is direct opeisbaar indien Groningen Seaports tekort schiet in enige betalingsverplichting jegens de GR, de overige schulden direct opeisbaar zijn en Groningen Seaports hierbij in verzuim is en/of Groningen Seaports zonder voorafgaande toestemming van de GR partij is of zal zijn bij een fusie of splitsing, Groningen Seaports als rechtspersoon wordt ontbonden, nietig wordt verklaard, in staat van faillissement is verklaard dan wel voorlopige surseance van betaling wordt verleend of de dienstverleningsovereenkomst /erfpachten tussen de GR en de NV eindigen. Groningen Seaports heeft ter nakoming van haar verplichtingen uit hoofde van de verkregen langlopende lening geen zekerheden verstrekt aan GR. Over de hoofdsom is een jaarlijkse rente van 3% verschuldigd.

9. Kortlopende schulden

Omschrijving	Bedragen x € 1.000	
	31-12-2017	31-12-2016
1. Schulden aan leveranciers	5.706	4.815
2. Te betalen vennootschapsbelasting	2.703	0
3. Belastingen/premies sociale verzekeringen	385	765
4. Pensioenpremies	94	76
5. Overige schulden	754	709
6. Aflossingsverplichting langlopende leningen	1.200	1.150
7. Overlopende passiva	7.127	6.599
8. Bankkrediet	60.900	92.200
Totaal Kortlopende schulden	78.869	106.315

- De post 'Schulden aan leveranciers' bestaat uit te betalen bedragen aan crediteuren.
- Met ingang van 1 januari 2017 is Groningen Seaports belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Een uitgebreide toelichting ter zake is opgenomen onder de 'Grondslagen voor de resultaatbepaling' onder het kopje 'Vennootschapsbelasting'. Hier is uiteengezet dat voor de bepaling van de belastingen over het resultaat is uitgegaan van het huidige geldende tarief van 25 procent over het resultaat voor belastingen ad € 11.078.000, rekening houdend met hierin begrepen permanent vrijgestelde bedragen ad € 266.000. De aldus berekende verschuldigde vennootschapsbelasting bedraagt € 2.703.000 en is opgenomen als kortlopende schuld in de jaarrekening.
- De schuld 'Belastingen en premies sociale verzekeringen' betreft de nog te betalen aanslag loonheffing over de maand december 2017.
- De schuld 'Pensioenpremies' betreft de nog te betalen pensioenpremies over de maand december 2017.
- De post 'Overige schulden' heeft voor een deel betrekking op het vakantiegeld en het restant verlofuren van medewerkers van Groningen Seaports.
- Dit betreft de aflossing op de langlopende lening welke in 2018 zal plaatsvinden.
- De post 'Overlopende passiva' betreft facturen die in 2018 binnen zijn gekomen maar betrekking hebben op 2017. Het betreft voor een groot deel rentelasten die Groningen Seaports betaald aan de GR Havenschap Groningen Seaports. Verder betreft het ontvangen vooruitbetalingen, het gaat hierbij om facturen welke in 2017 zijn uitgegaan maar betrekking hebben op 2018. Tot slot betreft het betaalde optiegelden door bedrijven voor terreinen waar interesse voor is. Deze betaalde optiegelden worden bij een transactie verrekend.
- Vanaf 16 februari 2016 heeft Groningen Seaports het grootste deel van de benodigde externe financiering middels langlopende leningen vastgelegd onder volledige borgstelling van de GR Havenschap Groningen Seaports. Ook het bankkrediet (kasgeldleningen) vallen onder deze volledige borgstelling. De huidige kasgeldleningen zijn onder andere aangetrokken ten behoeve van de financiering van de bijstortingsverplichting voor de CSA in verband met de negatieve waarde van het derivaat.

G. Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Hieronder worden de niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen en vorderingen vermeld waaraan Groningen Seaports voor toekomstige jaren is verbonden.

- Groningen Seaports heeft contractuele verplichtingen inzake leaseauto's. Voor de leaseauto's zijn contracten aangegaan met een gemiddelde looptijd van 60 maanden. De jaarlijkse verplichting bedraagt gemiddeld € 320.000.
- De lopende verplichtingen uit 2017 op projecten in uitvoering bedraagt € 5,7 miljoen.
- In december 2016 heeft Green Box BV een terrein gekocht in de Eemshaven waarbij de helft van de aankoopssom op termijn door hen zal worden betaald. Er bestaat een terugkoopverplichting voor Groningen Seaports indien de infrastructuur niet tijdig is aangelegd door Groningen Seaports en het bestemmingsplan voor het betreffende terrein niet onherroepelijk is vastgesteld.
- Op een aantal locaties in ons beheersgebied is bodemverontreiniging aangetroffen. Deze gronden worden gesaneerd en tegenpartijen zijn aansprakelijk gesteld. Sanering van gronden die in erfpacht zijn uitgegeven is een verantwoordelijkheid van de erfpachter. In geval van faillissement bestaat het risico dat de verplichting voor sanering van de gronden bij Groningen Seaports komt te liggen. In 2017 is voor één terrein binnen het beheersgebied een voorziening getroffen voor sanering in verband met een dreigende discontinuïteit van een huurder.
- In februari 2014 is met Novovento v.o.f. een opstalovereenkomst getekend. In deze overeenkomst is vastgelegd dat indien Groningen Seaports het betreffende terrein voor andere doeleinden wenst te gebruiken, zij verplicht is tot het betalen van een schadebedrag van maximaal € 8,5 miljoen. Deze verplichting loopt in 14 jaar lineair af tot € 0.
- In 2017 is met Orange Blue Terminals BV (OBT) een koopoptie overeengekomen waarbij OBT het recht heeft ruim 23 hectare tegen een overeengekomen (geïndexeerde) prijs te kopen. OBT kan deze koopoptie op elk moment vanaf 1 januari 2018 tot uiterlijk 31 december 2026 uitoefenen waarbij Groningen Seaports verplicht is de grond te leveren.

Financiële lease - Groningen Seaports als lessee

Groningen Seaports heeft bij de verzelfstandiging als lessee de terreinen in het beheersgebied in erfpacht gekregen (financiële leasecontracten) van de Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports. De toekomstige minimale leasebetalingen bedragen nihil.

Deze gronden zijn voor onbepaalde tijd in erfpacht gegeven aan Groningen Seaports, tegen een jaarlijkse erfpachtcanon van nihil waarbij het economisch eigendom bij Groningen Seaports ligt. De Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports bezit derhalve het juridische eigendom.

Indien Groningen Seaports grond verkoopt dient eerst het bloot-eigendom van de Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports aan Groningen Seaports te worden geleverd. Vervolgens kan Groningen Seaports de volle eigendom aan de nieuwe eigenaar leveren. De erfpacht van deze grond gaat door vermenging teniet op het moment dat Groningen Seaports het bloot-eigendom van de Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports geleverd krijgt.

Operationele lease – Groningen Seaports als lessor

Groningen Seaports heeft als lessor operationele leasecontracten voor erfpachtgronden afgesloten. Voor een verloopoverzicht van de in erfpacht uitgegeven gronden wordt verwezen naar de toelichting op de materiële vaste activa.

De toekomstige minimale leasebetalingen (erfpachtcanon) van deze contracten (niet tussentijds opzegbaar) zijn als volgt te specificeren:

Bedragen x € 1.000

2017	
Periode < 1 jaar	€ 12.404
1 jaar <= periode <= 5 jaar	€ 40.235
Periode > 5 jaar	€ 845.131

De aangegane erfpachtcontracten (leaseovereenkomsten) betreffen overeenkomsten met een variabele looptijd. De looptijden hangen sterk af van de specifieke wensen van de klant en variëren van enkele jaren tot meer dan 100 jaar. Jaarlijks worden leasebetalingen ontvangen waarvan de erfpachtcanon in de contracten vastliggen. De gemiddelde resterende looptijd van de leasecontracten per balansdatum is tot 2059, waarvan de lengte sterk verschilt per contract.

Financiële instrumenten

De in deze toelichting opgenomen gegevens verschaffen informatie die behulpzaam is bij het schatten van de omvang van risico's die verbonden zijn aan zowel de in de balans opgenomen als de niet in de balans opgenomen financiële instrumenten. De actuele waarde wijkt niet significant af van de boekwaarde.

Groningen Seaports heeft een derivaat (renteswap), om het renterisico af te dekken dat ontstaat uit de financieringsactiviteiten van de vennootschap. Het beleid van de vennootschap is om niet te handelen in financiële instrumenten voor speculatieve doeleinden. De belangrijkste risico's uit hoofde van de financiële instrumenten van Groningen Seaports zijn het kredietrisico, het liquiditeitsrisico, het kasstroomrisico, het valutarisico en het renterisico.

Kredietrisico

Groningen Seaports handelt enkel met kredietwaardige partijen en heeft procedures opgesteld om de kredietwaardigheid te bepalen. Tevens heeft Groningen Seaports richtlijnen opgesteld om de omvang van het kredietrisico bij elke financiële instelling en debiteur te beperken.

Bovendien bewaakt Groningen Seaports voortdurend haar vorderingen en hanteert de vennootschap een strikte aanmaningsprocedure. Door de bovenstaande maatregelen is het kredietrisico voor Groningen Seaports minimaal. Het maximale kredietrisico aangaande vorderingen, liquide middelen en niet in de balans opgenomen financiële activa is weergegeven onder de desbetreffende toelichtingen. Het maximale kredietrisico aangaande derivaten is weergegeven onder de toelichting op de hedges. Binnen de vennootschap zijn geen belangrijke concentraties van kredietrisico.

Liquiditeitsrisico

Periodiek worden liquiditeitsbegrotingen opgesteld en door tussentijdse monitoring en eventuele bijsturing worden liquiditeitsrisico's beheerst. In de liquiditeitsbegrotingen wordt rekening gehouden met beperkte beschikbaarheid van liquide middelen waaronder bankgaranties en margin calls (uit hoofde van een afgesloten Credit Support Annex) met betrekking tot afgesloten derivaten. Voor een toelichting van de liquiditeitsrisico's van de renteswaps wordt verwezen naar de toelichting op de renteswaps.

Reële waarde

De reële waarde van de financiële instrumenten is bepaald met behulp van beschikbare marktinformatie en schattingsmethoden. De reële waarde van de renteswaps is bepaald door een contante waardeberekening met als disconteringsvoet de 3-maands Euribor, die op 31 december 2017 gelijk is aan -0,329%.

Rente- en kasstroomrisico

Renterisico is het risico dat de reële waarde van toekomstige kasstromen van een financieel instrument fluctueert als gevolg van wijzigingen in marktrentetarieven. Het door Groningen Seaports gelopen risico wegens fluctuaties in de marktrentes heeft voornamelijk betrekking op de te betalen rente over de toekomstige nog op te nemen kasgeldleningen.

Groningen Seaports beheerst haar renterisico door een evenwichtig portfolio van vast en variabel rentende leningen aan te houden. In 2016 is een grootgedeelte van de variabele rentende leningen omgezet naar vast rentende leningen. De vennootschap heeft zich ten doel gesteld een deel van haar opgenomen leningen tegen vaste rentetarieven aan te houden. Hiertoe heeft Groningen Seaports een renteswap afgesloten waarvan ultimo 2017 nog één actief is.

Per 15 februari 2016 heeft Société Générale voor de lopende renteswap (SG-4, met een nominale waarde van € 100 miljoen), gebruikgemaakt van de contractueel overeengekomen 'break clause'. In overleg met Société Générale is de renteswap overgedragen naar een nieuwe tegenpartij (ABN Amro Bank N.V.). De voorwaarden van de renteswap zijn bij overdracht van Société Générale naar ABN AMRO ongewijzigd gebleven, met uitzondering van de te betalen rente en de bepalingen omtrent tussentijdse opzegging van de renteswap. De te betalen rente is door ABN AMRO gesteld op 3,575%. De te betalen rente zal in de komende jaren, tot einddatum van de renteswap (zijnde 1 januari 2042) via de winst- en verliesrekening worden verwerkt.

Groningen Seaports heeft de komende jaren het renterisico voor gemiddelde 81% afgedekt middels vaste leningen en het renteswaps. Dit betekent dat over ongeveer 19% van het vreemd vermogen de marktrente (3-maands Euribor) moet worden betaald. Wanneer deze rente zal stijgen, zullen de rentelasten van Groningen Seaports toenemen en dat indien de marktrente zal dalen, de rentelasten van Groningen Seaports zullen afnemen.

Hedges

Op de renteswap wordt kostprijshedge-accounting toegepast.

Renteswap

Per 31 december 2017 heeft Groningen Seaports een rente instrument uitstaan met een marktwaarde van - € 48,09 miljoen en een boekwaarde van € 0. Deze is ingegaan op 2 januari 2014 en heeft een resterende looptijd van 24 jaar.

Code	Type	Afgedekt	Te betalen	Te ontvangen	31-12-2017	31-12-2016
ABN1	IRS	€ 100.000.000	3,575%	3-mnd-Euribor	€ 48.093.937-	€ 56.716.349-

Het rente instrument dient ter indekking van het renterisico dat Groningen Seaports loopt over de kasgeldleningen waarvoor een variabele rente wordt betaald. De te betalen rente hangt af van de marktrente (Euribor) op het moment van opname en de voor Groningen Seaports geldende kredietopslag. Deze kasgeldleningen hebben een gemiddelde looptijd van één maand.

In het financieel meerjarenplan 2018–2042 van Groningen Seaports, welke is vastgesteld door de directie, is de toekomstige hoogte van de benodigde kasgeldleningen bepaald. Hierin zijn, mede op basis van de ervaringen van Groningen Seaports in de afgelopen jaren, aannames gemaakt over de verwachte opbrengsten, kosten en investeringen. De in het financieel meerjarenplan begrepen investeringen, welke bepalend zijn voor de toekomstige vreemd vermogensbehoefte, betreffen voornamelijk geaccordeerde projecten (projecten welke in de komende jaren zeker zullen worden uitgevoerd) en reguliere vervangingsinvesteringen. Toegevoegd zijn de niet-reguliere vervangingsinvesteringen. De daaruit voortvloeiende verwachte vreemd vermogen vermogensbehoefte overstijgt de hoogte van het derivaat gedurende de gehele looptijd van het derivaat waarmee het derivaat is gehedged.

Credit Support Annex ABN-1 (margin calls)

Vanaf het moment dat de reële waarde van rente instrument ABN-1 meer dan € 7,5 miljoen negatief is, kan de contractpartij zekerheden vereisen via zogenaamde 'margin calls'. Dit kan ontstaan als de variabele rente lager is dan de vaste rente van 3,575%. Wanneer de variabele rente, gebaseerd op de 30-jaars-rente gaat dalen, moet er weer worden bijgestort. Middels het aantrekken van vreemd vermogen heeft Groningen Seaports naar verwachting voldoende liquide middelen beschikbaar om deze margin calls te kunnen betalen. Op grond van de overeenkomst met ABN AMRO wordt bij beëindiging van het rente instrument de marktwaarde verrekend. Op grond van de afgesloten Credit Support Annex is per ultimo 2017 € 38,97 miljoen als borg gestort bij ABN AMRO, dit is gebaseerd op de waarde per ultimo september. Begin januari 2018 is op basis van de waarde per ultimo 2017 € 1,63 miljoen aan ABN AMRO als borg gestort.

H. Toelichting op de winst-en-verliesrekening

In het navolgende overzicht worden de verschillen tussen de gerealiseerde kosten en opbrengsten over het boekjaar 2017 vergeleken met de gerealiseerde kosten en opbrengsten over het boekjaar 2016.

Bedrijfsopbrengsten

10. Netto omzet

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2017	2016
Scheepvaart	9.673	8.222
Scheepvaartgerelateerd	1.418	1.479
Terreinen core business	13.555	14.070
Terreinen non-core business	7.651	6.254
Opbrengsten grondverkoop	13.253	21.016
Totaal Netto Omzet	45.548	51.040

Scheepvaart		Bedragen x € 1.000	
Omschrijving	2017	2016	
Zeeschepen			
Delfzijl	1.324	1.256	
Eemshaven	6.722	5.502	
Totaal zeeschepen	8.046	6.758	
Binnenschepen			
Delfzijl	453	378	
Eemshaven	159	182	
Totaal binnenschepen	612	561	
Ligplaatsgelden			
Delfzijl	92	117	
Eemshaven	923	787	
Totaal ligplaatsgelden	1.014	904	
Totaal scheepvaart	9.673	8.222	

Scheepvaartgerelateerd		Bedragen x € 1.000	
Omschrijving	2017	2016	
Kadegelden			
Delfzijl	244	245	
Eemshaven	772	764	
Totaal kadegelden	1.015	1.010	
Steigers / Ligplaatsen			
Steigers / Ligboxen Delfzijl	42	42	
Steigers Eemshaven	136	136	
Totaal steigers/ligplaatsen	178	177	
Retributie wateroppervlak			
Delfzijl	92	92	
Eemshaven	-	-	
Totaal retributie wateroppervlak	92	92	
Opbrengst water en stroom scheepvaart			
Water leveranties	114	184	
Stroom leveranties	18	16	
Totaal opbrengst water en stroom scheepvaart	132	200	
Totaal scheepvaartgerelateerd	1.418	1.479	

Terreinen core business		Bedragen x € 1.000	
Omschrijving	2017	2016	
Erfpachtopbrengsten			
Industrieterreinen Delfzijl	5.384	5.306	
Industrieterreinen Eemshaven	6.921	7.459	
Totaal erfpachtopbrengsten	12.304	12.765	
Tijdelijk verhuur			
Huuropbrengst terreinen Delfzijl	668	672	
Huuropbrengst terreinen Eemshaven	213	361	
Totaal tijdelijke verhuur	880	1.033	
Optievergoedingen			
Terrein Delfzijl	-	-	
Terrein Eemshaven	293	227	
Totaal optievergoedingen	293	227	
Vergoeding overslag faciliteiten	77	45	
Totaal terreinen core business	13.555	14.070	

Terreinen non-core business		Bedragen x € 1.000	
Omschrijving	2017	2016	
Huur landerijen en opstallen			
Delfzijl	126	125	
Eemshaven	15	8	
Totaal huur landerijen en opstallen	141	133	
Vent- en jachtvergunningen	3	3	
Recognities (vergunningen)	15	15	
Opbrengsten (nuts)infrastructuur	7.492	6.103	
Totaal terreinen non-core business	7.651	6.254	

		Bedragen x € 1.000	
Opbrengsten grondverkoop	13.253	21.016	

De kostprijs van de grondverkoop is opgenomen in de overige kosten onder 'project en transactie'.

11. Overige opbrengsten

		Bedragen x € 1.000	
Omschrijving	2017	2016	
Dienstverlening t.b.v. derden	2.915	3.032	
Overige opbrengsten	240	255	
Totaal overige opbrengsten	3.155	3.288	

Het grootste deel van de opbrengst vanuit werkzaamheden/dienstverlening ten behoeve van derden bestaat uit de dienstenvergoeding (2017: € 2,623 miljoen) welke door GR Havenschap Groningen Seaports betaald wordt aan Groningen Seaports voor het uitvoeren van de publieke taken.

Bedrijfslasten

12. Salarissen en sociale lasten

Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	2017	2016
Salarissen	7.094	7.013
Sociale lasten	1.598	1.443
Totaal Salarissen en sociale lasten	8.691	8.456

Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	2017	2016
Salarissen	5.597	5.303
Secundaire kosten personeel	777	688
Externe loonkosten	720	1.022
Totaal Salarissen	7.094	7.013

Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	2017	2016
Pensioenlasten	835	680
Overige sociale lasten	763	763
Totaal Sociale lasten	1.598	1.443

Medewerkers	2017	2016
Aantal	81	77
Ziekteverzuim	1,91%	3,29%

Bedragen x € 1.000		
Externe loonkosten	2017	2016
Projectmedewerkers	268	468
Ziektevervangning	35	92
Overige personeelskosten derden	920	1159
Doorbelaast naar investeringsprojecten	503-	697-
Totaal	720	1.022

- Beloning commissarissen

De bezoldiging van de Raad van Commissarissen (RvC) over 2017 bedraagt € 62.500 (2016: €32.500). In 2016 waren er 2 betaalde RvC-leden, in 2017 zijn er door wisselingen 4 betaalde RvC-leden. Vanaf 2018 zijn er 5 betaalde RvC-leden. De vennootschap maakt gebruik van de vrijstelling als bedoeld in art. 2:383 lid1 BW.

- Pensioenen

Groningen Seaports heeft de pensioenen ondergebracht bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds. Aan het personeel is een pensioen toegezegd op basis van een middelloonregeling. Geen rekening is gehouden met eventuele actuariële risico's die verband houden met de voornoemde pensioenregeling. Omdat er naast de betaling van pensioenpremies geen verplichting bestaat ten aanzien van de pensioenregeling is geen voorziening getroffen. De dekkingsgraad van het ABP bedroeg per 31-12-2017 104,4%. Wettelijk is bepaald dat de dekkingsgraad 128% dient te zijn en dat de dekkinggraad niet langer dan 5 jaar onder de 104,2% mag liggen. Groningen Seaports heeft

geen verplichting tot het doen van aanvullende bijdragen ingeval van een tekort bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds, anders dan het voldoen van toekomstig hogere premie-bijdragen. Om deze reden worden de op een periode betrekking hebbende premiebijdragen in die periode ten laste van het resultaat gebracht.

13. Afschrijvingen

Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	2017	2016
Infrastructuur	7.315	4.088
Bedrijfsgebouwen	211	207
Activa in aanbouw	77	1.927
Overige materiele vaste activa	813	858
Totaal Afschrijvingen	8.416	7.080

14. Overige kosten

Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	2017	2016
Core business	1.189	1.322
Project en transactiegerelateerde kosten	3.385	10.823
Structurele onderhoudskosten	5.135	5.463
Voorzieningen	534-	1.237-
Overige kosten	3.678	2.916
Totaal Overige kosten	12.853	19.285

Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	2017	2016
Marketing en Public Relations	1.122	1.310
Ontwikkeling projecten	67	11
Totaal core business	1.189	1.322

Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	2017	2016
Projectgerelateerde bijdragen	1.687	762
Transactiegerelateerde kosten	1.698	10.061
Totaal project- en transactie	3.385	10.823

De projectgerelateerde bijdragen betreft onder andere kosten voor projecten in de voorbereidende fase. Het gaat hierbij onder meer om kosten voor onderzoek naar optimalisering van het gebruik van utiliteiten en sedimentmanagement. Verder bestaan de kosten in 2017 in belangrijke mate uit kosten voor natuurcompensatie. Het project natuurcompensatie is in 2017 financieel afgerond waarbij een deel van de kosten zijn toegerekend aan reeds verkochte gronden. De transactiegerelateerde kosten betreft met name de kostprijs van de gronden die in het boekjaar zijn verkocht. De hoge kosten in 2016 werden veroorzaakt door een omvangrijke verkooptransactie in de Eemshaven waarbij de kostprijs van de verkochte grond als kosten zijn verantwoord.

Structurele onderhoudskosten		Bedragen x € 1.000
Omschrijving	2017	2016
Baggerkosten	2.764	2.643
Onderhoud infrastructurele werken	1.687	2.118
Beheerskosten	684	702
Totaal structurele onderhoudskosten	5.135	5.463

Vorzieningen		Bedragen x € 1.000
Omschrijving	2017	2016
Voorziening infrastructuur	-6.667	-527
Voorziening baggerkosten	1.115	-732
Voorziening geluidsisolatie	18	23
Voorziening r/c Fivelpoort	1.300	0
Voorziening sanering terreinen	3.700	0
Totaal voorzieningen	-534	-1.237

Als gevolg van lager uitgevallen aanbesteding voor onderhoud ten laste van de voorziening, minder noodzakelijk onderhoud en herijking van het activabeleid heeft er een vrijval vanuit de voorziening infrastructuur plaatsgevonden in 2017. Ten behoeve van toekomstig baggerwerk, kosten voor nazorg slibdepots in Delfzijl en kosten voor geluidsisolatie voor woning rondom het industriegebied in Delfzijl heeft in 2017 een dotatie aan de voorziening plaatsgevonden. Verder is op de rekening courant vordering op Fivelpoort een voorziening getroffen in verband met verwachte oninbaarheid. Tot slot is een voorziening getroffen in verband met een verwachte saneringsverplichting van een bedrijfsterrein.

Overige kosten		Bedragen x € 1.000
Omschrijving	2017	2016
Huisvestingskosten	405	428
Middelen en materialen	875	693
Kantoorkosten	253	224
Administratie en algemene kosten	1.864	1.197
Kosten GR Groningen Seaports	282	373
Totaal Overige kosten	3.678	2.916

De 'Kosten GR Groningen Seaports' bestaan uit rente deelnemers 2017, accountantskosten en personele inhuur. In 2015 is besloten dat Groningen Seaports N.V. deze kosten vanaf het moment van verzelfstandiging draagt.

Onder de administratie en algemene kosten is € 137.000 aan accountantskosten verantwoord, op basis van het stelsel van baten en lasten. De accountantskosten kunnen op basis van het stelsel van baten en lasten als volgt worden verbijzonderd:

Bedragen x € 1.000		
Kosten Accountant	2017	2016
Onderzoek van de jaarrekening	133	125
Adviesdiensten op fiscaal terrein	4	28
Totaal	137	153

15. Resultaat deelnemingen

Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	2017	2016
RSCG (Groningen Railport)	266	185
Fivelpoort CV	-872	-665
Kosten	0	0
Totaal Resultaat deelnemingen	-606	-480

16. Financiële baten en lasten

Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	2017	2016
Financiële baten	412	279
Financiële lasten	-7.470	-7.129
Totaal Financiële baten en lasten	-7.058	-6.850

Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	2017	2016
Rente diversen	412	279
Totaal Financiële baten	412	279

Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	2017	2016
Rente langlopende leningen	-4.430	-4.145
Rente kasgeldleningen	-416	-248
Rente lening GR	-660	-660
Borgstellingspremie GR	-1.963	-2.075
Totaal Financiële lasten	-7.470	-7.129

Een deel van de betaalde rente is als bouwrente aan een aantal projecten toegerekend en geactiveerd. De toegerekende bouwrente is gebaseerd op het werkelijk betaalde rente en de cumulatieve investering in de projecten. Voor 2017 gaat het om een rentepercentage van 2,75% waarbij € 231.000 is geboekt als bouwrente. De overige betaalde rente is ten laste gebracht van het resultaat. De borgstellingspremie heeft betrekking op de aan Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports (GR) betaalde vergoeding voor de verkregen borgstelling voor de financiering op basis van de afgesloten borgstellingsovereenkomst tussen de GR en Groningen Seaports NV.

17. Belastingen

Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	2017	2016
Vennootschapsbelasting	2.703	-
Totaal Belastingen	2.703	-

Met ingang van 1 januari 2017 is Groningen Seaports belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting.

Een uitgebreide toelichting ter zake is opgenomen onder de 'Grondslagen voor de resultaatbepaling' onder het kopje 'Vennootschapsbelasting'. Hier is uiteengezet dat voor de bepaling van de belastingen over het resultaat is uitgegaan van het huidige geldende tarief van 25 procent over het resultaat voor belastingen ad. € 11.078.000, rekening houdend met hierin begrepen permanent vrijgestelde bedragen ad. € 266.000. De aldus berekende verschuldigde vennootschapsbelasting bedraagt € 2.703.000.

I. Gebeurtenissen na balansdatum

Na 31 december 2017 hebben zich de volgende gebeurtenissen voorgedaan welke belangrijke financiële gevolgen hebben voor Groningen Seaports:

- Er bestaat het voornemen om Fivelpoort C.V. en Fivelpoort Beheer B.V. te liquideren, onder voorbehoud van goedkeuring door de Algemene vergadering van Aandeelhouders. De Raad van Commissarissen heeft het voorstel goedgekeurd. Groningen Seaports zal de voorraad uitgeefbare gronden overnemen.

J. Ondertekening van de jaarrekening

Delfzijl, maart 2018

Directie:

De heer C. König

Raad van commissarissen:

De heer L.C. Bruggeman

De heer H. Roose

De heer J. Atsma

Mevrouw D. Meijer

Mevrouw J. Schiphorst

Deel 3: OVERIGE GEGEVENS

A. Statutaire winstbestemmingsregeling

De winstbestemming vindt plaats overeenkomstig artikel 26 van de statuten. Daarin is bepaald dat het resultaat ter beschikking staat van de algemene vergadering.

B. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de aandeelhouders en de raad van commissarissen van Groningen Seaports N.V.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Groningen Seaports N.V. te Delfzijl gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in deze jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Groningen Seaports N.V. per 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- ▶ de balans per 31 december 2017;
- ▶ de winst-en-verliesrekening over 2017;
- ▶ het kasstroomoverzicht over 2017;
- ▶ het overzicht van het totaalresultaat over 2017;
- ▶ de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Groningen Seaports N.V. zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- ▶ het voorwoord;
- ▶ het verslag van de raad van commissarissen;
- ▶ het bestuursverslag;
- ▶ de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- ▶ met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- ▶ alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW vereist is.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directie en de raad van commissarissen voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben, waar relevant, professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Groningen, 28 maart 2018

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. B.W. Littel RA